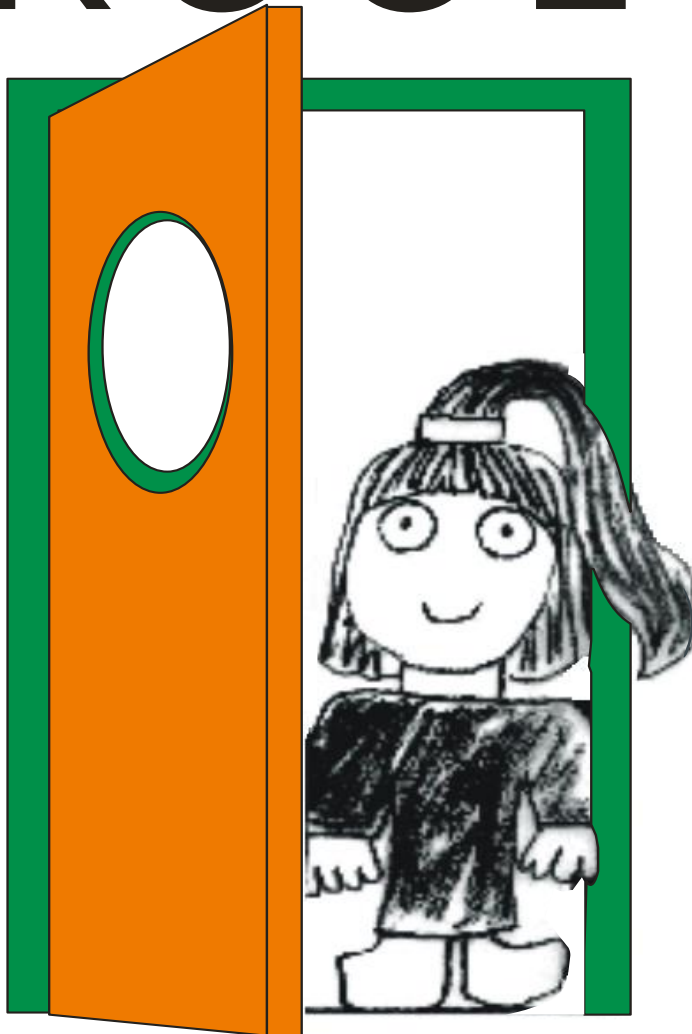

KIIGEMETSA

KOOL

.....
TOIMETULEKUÕPPE AINEKAVAD

ELU- JA TOIMETULEKUÕPE

Elu- ja toimetulekuõpetusel on oluline roll valdkonnapädevuste kujundamisel. Elu-ja toimetulekuõpetus on jaotatud nädalateemadeks. Kõikide teiste ainete õpetamine on seotud elu- ja toimetulekuõppe teemadega. Teemasid käsitletakse praktilise tegevuse käigus praktiliste oskuste täiustamise eesmärgil. Teemade käsitlemine on seotud igapäevaeluga koolis ja kodus, aastaringiga looduses, tähtpäevade ja üritustega. Õppetöös rakendatakse üldõpetuslikku tööviisi, kasutatakse praktilisi ja mängulisi tegevusi. Õppimine ja harjutamine toimuvad võimalikult realses keskkonnas ja elulistes olukordades. Lisaks tavapärasele õppetunnile omandatakse teadmisi ja praktilisi oskuseid õuesõppena, muuseumiõppena, õppekäikudena. Õppetööd toetavad tegevused kasvatusrühmades.

I arengutase

1. – 2. klass

Õpetuse rõhuasetused

- õpilase oma mina teadvustamine;
- õpilase osalemine realses praktilises tegevuses ja suunatud esemelises mängus;
- õpilane leiab/hoiab kontakti- ja tegutseb koos täiskasvanuga;
- õpilane pöörab tähelepanu oma välimusele ja õppevahendite korrashoiule;
- õpilane kohaneb uute inimestega enda ümber ja uue keskkonnaga;
- õpilane sooritab elementaarseid eneseteeninduse alusoskusi;
- õpilane omandab õppimiseks vajalike baasoskusi koostevuse ja matkimise tasandil.

Õppesisu ja taotletavad õpitulemused

Minapilt	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Mina: Enda äratundmine fotolt. Oma ja kaaslaste nimed, enda nimele reageerimine, nimesildi äratundmine. Poiss-tüdruk – enda ja kaaslaste soo teadmine.• Inimese organism: Erinevad kehaosad, nende põhifunktsioon.• Tervislikud eluviisid: Ilma ja tegevusega sobiva riietuse, jalanõude kandmine. <u>Toit:</u> Tervisliku ja mõõduka toidukogusega harjutamine. Töö ja sport: liikumismängudes, jalutuskäikudel, matkadel osalemine.• Emotsioonid: Rõõmus, kurb, tõsine, vihane, solvunud, hirmunud. Enda emotsioonide märkamine, suunatud tähelepanu emotsioonile ja vajadusel sellele	<ul style="list-style-type: none">• Enda äratundmine fotolt. Oma ja kaaslaste nimed, enda nimele reageerimine, nimesildi äratundmine. Poiss-tüdruk – enda ja kaaslaste soo teadmine.• Tunneb kehaosi, nimetab neid. Täidab hügieeninõudeid abiga.• Osaleb tervislikel eluviisidel põhinevates tegevustes.• Märkab suunamisel enda põhiemotsioone.

<p>reageerimine</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sõprus: Klassi- ja koolikaaslased, nendega koos õppekäikudel, kooli üritustel viibimine. • Perekond: Perekonnaliikmed: ema, isa, vanaema, vanaisa, õde/vend. Perekonnaliikmete nimed • Kodu: Minu kodu. Kodumaja. Kodu linnas ja maal. Erinevad ruumid ja asjad kodus. Enda rahvuse teadvustamine. Eesti kombed vanasti ja tänapäeval. Aastaring rahvakalendris. Emakeel. Eesti kirjanike luule ja luuletuste kuulamine. • Ametid: Õpetajad ja teised koolitöötajad. • Raha: Teadmine raha olemasolust. 	<ul style="list-style-type: none"> • Määratleb end kui oma pere liiget ja õpilast, teab enda ja lähedaste nimesid. Teab enda sugu. • Teab oma elukohta. • Tunneb ära endale kuuluvad esemed. Teab oma asjade kokkulepitud hoiukohta. Oskab tuttava eseme ja õppevahendiga tegutseda vastavalt selle funktsioonile.
<p>Eneseteenindusoskused ja käitumine</p>	
<p>Õppesisu</p>	<p>Õpitulemused</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Igapäevaoskused: Riietumine, pesemine, toimetulek WC-s, raskuste puhul abi paluma suunamine. • Söömine: Söömine, söögilauas oma koha katmine ja enda koha koristamine. • Käitumine: Käitumine erinevates situatsioonides (tund, vahetund, rühmatuba, arstikabinet) Viisakussõnade palun-tänan, tere-head aega kasutamine. Enda õige ja vale käitumise suunatud eristamine. • Hoiatus-ja teabemärgid: Esmased kokkupuuted hoiatus-ja teabemärkidega: tualetid, arst, politsei 	<ul style="list-style-type: none"> • Täidab hügieeninõudeid abiga. • Sooritab igapäevatoiminguid osalise abiga. • Korrastab abiga oma välimust. • Teab enda kohta koolisööklas. Koristab enda järelt toidunõud. • Teab ja kasutab õpitud viisakusväljendeid. • Teab koolis tualettide asukohta ja kooliõe ruumi.
<p>Kool</p>	
<p>Õppesisu</p>	<p>Õpitulemused</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Kool: Minu klass, selle sisustus, minu koht. Minu õpetaja: õpetaja nimi. Minu klassi õpilased: kaaslaste nimed, poisid/tüdrukud. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab/kasutab pöördumisel kaaslaste ja õpetaja nime.

<p>Erinevad ruumid koolimajas. Tund ja vahetund: tööaeg-puhkeaeg.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koolitarbed: Minu asjad, nende kasutamine ja korrashoid. Koolitarvete koht. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb ära endale kuuluvad esemed. • Teab oma asjade kokkulepitud hoiukohta. • Oskab tuttava eseme ja õppevahendiga tegutseda vastavalt selle funktsioonile.
<p>Vaba aeg</p>	
<p>Õppesisu</p>	<p>Õpitulemused</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Erinevad vaba aja veetmise võimalused: Jõukohased pildiraamatud, jalutuskäigud, mängud toas ja õues jne. Päevaplaani järgimine. • Sport: Õppekäigud kooli lähiümbruses. Laulumängud, kullimängud. 	<ul style="list-style-type: none"> • Osaleb ühisüritustel ja –mängus. On kaasatud eakohaste ja võimetele vastavatesse vabaaja tegevustesse. • Järgib päevaplaani.
<p>Aeg</p>	
<p>Õppesisu</p>	<p>Õpitulemused</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Ajajaotus: <u>Õö ja päev:</u> Ööpäeva osad: päev, öö. Õpilase tegevused päeval. Isiklik piltpäevaplaan. <u>Nädal:</u> Kooli/tööpäevad, puhkepäevad. Nädalapäevade nimetused, äratundmine. • Aastaajad: Ühised suunatud loodusvaatlused. Ilmavaatlustabeli täitmine õpetaja abiga. <u>Sügis:</u> eri meeltega tajutavad tunnused värvid looduses, loodusnähtused sügisel (lehtede kolletamine, langemine). Aed sügisel. Sügisannid. Sügiseriietus. <u>Talv:</u> eri meeltega tajutavad tunnused, talvised loodusnähtused (lumi, jää). Talveriietus, oma riiete äratundmine. Tegevused talvel: kelgutamine, lumememme ehitamine;. Loomade ja lindude toitmine talvel. Talispordivahendid: nende äratundmine. Tutvumine talviste tähtpäevadega: jõulud. <u>Kevad:</u> Kevade : eri meeltega tajutavad tunnused (lume sulamine, rändlindude saabumine, pajuoksad kevadel, esimesed kevadlilled). Kevadine rietus. Kevadised tähtpäevad: kevadpühad, emadepäev. <u>Suvi:</u> eri meeltega tajutavad tunnused 	<ul style="list-style-type: none"> • Nimetab käesolevat aastaaega. • Eristab õppetundi ja vahetundi, eristab päeva ja ööd, töö – ja puhkepäevi. • Tajub erinevate meeltega aastaaegu, nende tunnuseid, riietub abiga vastavalt aastaajale. • Osaleb loodusvaatlustes.

<p>(õpetaja suunamisel). Suvine riietus. Suvised tähtpäevad: jaanipäev.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kalender: Teadmine kalendri olemasolust (ning otstarbest). • Kell: Teadmine kella olemasolust (ning otstarbest) 	
Elus ja eluta loodus	
<p>Õppesisu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elus ja eluta loodus: Esmane kokkupuude mõistetega elus/eluta. • Elusloodus: <u>Taimed:</u> Lilled: vaatlemine suunatult sügisel, talvel, kevadel, suvel. Õpitud lillede äratundmine kasvukohas, ruumide kaunistustes, pildil, kujutamine kunsti ja käelise tegevuse töödes Puud: sügisel, talvel, kevadel, suvel. Viljapuud: õunapuu, pirnipuu, kirsipuu, ploomipuu Puuviljad: maitse, lõhn, kuju, värvus. Nende äratundmine, sh fotolt ja pildilt. Aedviljad: maitse, lõhn, kuju, värvus. Nende äratundmine sh fotolt ja pildilt. <u>Loomad:</u> Kodu- ja metsloomad, linnud: Kodukoha loomad ja linnud. Õpitud loomade ja lindude äratundmine, sh, fotolt, pildilt. Loomade/lindude häälte äratundmine, matkimine. Loomade/lindude liikumisviisid; äratundmine, liikumise matkimine. • Eluta loodus: Mängud vee ja liivaga. Soe vesi/külm vesi. Savist voolimine. Õhupalli täispuhumine/õhu väljalaskmine. Valgus ja pimedus. Varjuteater. 	<p>Õpitulemused</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tunneb õpitud mets- ja koduloomi, aed – ja puuvilju, taimi (sh fotolt, pildilt). • Teab kodu-ja metsloomade hääletsusi ja liikumisviise. • Osaleb õppekäikudel tehes loodusvaatlusi.
Maateadus	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Elukoht: 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab enda elukohta

<p>Asula, kus õpilane elab. Linn/maa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eestimaa: Eesti – minu kodumaa. Tallinn – Eesti pealinn. • Pinnavormid: Künkast üles ja alla ronimine. Kelgutamine • Ilmakaared: Esmane tutvumine mõistetega põhi ja lõuna: lõunamaa, põhjamaa. • Plaan, maakaart, gloobus Mängud reaalsete esemete vähendatud kujutistega: nukud, mudelautod, nukumajad jms. Ühistööna koolimaja, kooliõue, klassiruumi maketi meisterdamine erinevatest vahenditest (klotsid, karbid, pulgad). Pallimängud. Eesti kaardi ühisvaatlemine (mida märgitakse kaardil-linnad, jõed, metsad, mäed jms). Nende voolimine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Orienteerub lähemas ümbruses, nii koolis kui kodus. • Teab oma kodumaa ja linna nimetust.
Ohutusnõuded	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Liiklus: Minu koolitee. Kõnnitee, sõidutee, maantee, ülekäigurajad, foorid. Ohutu liiklemine kooli ümbruses Erinevad sõidukid meie teedel. • Ohutusnõuete täitmine: Adekvaatne käitumine häire korral. Õpetaja/täiskasvanu korralduste järgimine hädaolukorras. 	<ul style="list-style-type: none"> • Orienteerub lähemas ümbruses, nii koolis kui kodus. • Täidab eelneval meeldetuletusel õpitud ohutu käitumise reegleid.

II arengutase

3. - 6. klass

Õpetuse rõhuasetused

- õpilane õpib mõistma õpilase rolli, teadvustab suhte mina – meie;
- õpilane sooritab harjumuslikult omandatud baasoskusi tuttavas situatsioonis;
- õpilane saadab oma tegevusi kõnega/suhtleb/kommenteerib;
- õpilane hoiab korras oma välimuse ja koolitarbed;
- õpilane õpib vastutama oma tegude eest/analüüsib oma käitumist.

Õppesisu ja taotletavad õpitulemused

Minapilt	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Mina: Õppetegevus suunatud enda välimuse kirjeldamisele. Vanus. Poiss – tüdruk, nende sarnasused – erinevused• Inimese organism: Meeleelundid ja nende tähtsus, teised elutähtsad organid. Terve ja haige lapse tunnused• Tervislikud eluviisid: Tervislike eluviiside suunatud järgimine ja kahjulikest harjumustest hoidumine. Külmetushaigustest hoidumine.• Toit: Tervislik ja ebatervislik toit, nende eristamine, valik. Toidupüramiidi järgi söömisharjumuste jälgimine. Töö ja sport: töö/liikumise ja puhkuse vaheldumine. Päevarežiim. Rüht tegevustes.• Emotsioonid: Enda emotsioonide märkamine, oma tunnete väljendamine. Põhiemotsioonide märkamine, äratundmine kaaslastel ja nende emotsioonidele suunatult reageerimine. Põhiemotsioonide äratundmine piltidel.• Sõprus: Pereliikmed, sõbrad, tuttavad, võõrad; erinev käitumine. Kaaslase abivajaduse märkamine, abistamine• Perekond: Lähisugulased. Peretraditsioonid:	<ul style="list-style-type: none">• Sooritab igapäevatoiminguid suhteliselt iseseisvalt, oskab vajadusel paluda abi.• Hoiab korras oma koolitarbed. Teeb vahet oma – võõras asjadel, käitub vastavalt. Oskab tuttava tööriistaga tegutseda vastavalt selle funktsioonile.• Teab kehaosi ning nende otstarvet. meeldetuletamisel täidab hügieeninõudeid.• Hoolitseb meeldetuletusel enda välimuse eest.• Tunneb õpitud tervislikke eluviise söömise ja liikumise osas.• Tunneb ära oma põhiemotsioonid ja vajadusel püüab reguleerida oma käitumist. Märkab ja tunneb ära kaaslaste põhiemotsioone, püüab kaaslaste emotsioonidele reageerida. Tunneb ära tuttavate põhiemotsioonid näoilmete järgi.• Määratleb end kuuluvana kindlasse gruppi (klass, sõpruskond jne). Teab enda sünnipäeva, vanust.

<p>sünnipäevad, tähtpäevad, ühisüritused perega. Erinevas vanuses inimesed, üksteise abistamine.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kodu: Kodune aadress. Korter/ maja, erinevad ruumid/ hooned. Oma tuba, selle sisustamine/kujundamine • Erinevad rahvused: Erinevad rahvused klassis, koolis, kohtumised kooli külalistega, teises keeles räägitud jutt, lauldud laul. Eesti kirjanike luule esitamine õpetaja toel. Muinasjuttude kuulamine, jutustamine pildiseeria toel. Lühilavastuste esitamine õpetaja suunamisel kasutades erinevaid vahendeid (näpunukud, käpiknukud, peakatted jms). Eesti ja teiste maade rahvaste kombestikuga tutvumine. Eesti tuntud lastekirjanikud, nende loominguga tutvumine. Erinevate maade lastekirjandus. Muinasjutud. • Ametid: Vanemate ametid. Tuntumad ametid, töövahendid. Jõukohased tööd koolis. Meeldib/ei meeldi; on vaja teha. Raha otstarve ja kasutamine: Palk, taskuraha, poeskäik. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab oma kodu ja kooli aadressi.
Eneseteenindusoskused ja käitumine	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Igapäevaoskused: Isikliku hügieeni järgimine. Raskuste puhul abi palumine. Toimetulek ujulas, perearsti külastamisel. • Söömine: Laua katmine ja koristamine oma klassi õpilastele, valikute tegemine söömisel, elementaarsete lauakommete järgimine. Toitumine välistes tingimustes (ekskursioonil, piknikul). • Käitumine: Viisakas käitumine: koolis ja väljaspool kooli (teater, ühistransport, kauplus). Abi palumine, viisakas pöördumine teise inimese poole. Enda ja kaaslaste õige ja vale käitumise eristamine. Hinnangu andmine teiste ja iseenda käitumisele. 	<ul style="list-style-type: none"> • Käitub meeldetuletamisel viisakalt tuttavates situatsioonides. • Oskab hinnata tegevusi põhimõttel õige – vale, tohib – ei tohi, meeldib – ei meeldi, tahan – pean.

<ul style="list-style-type: none"> • Hoiatus-ja teabemärkide tundmine ning mõistmine: Tualetid, elekter, kiirabi/arst, politsei jms. 	<ul style="list-style-type: none"> • Hoidub nähtavatest ohtudest, kutsub/pöördub abi järele.
Kool	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Kool: Klassiruum ja selle korrashoid. Minu õpetajad: õpetajate nimed. Kaaslaste vanused, sünnipäevad. Erinevate kooliruumide otstarve, iseseisev liikumine ühest ruumist teise. Erinevad õppeained. • Koolitarbed: Minu asjad – kaaslaste asjad – õpetaja asjad. Koolitarvete korrashoid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Määratleb end kuuluvana kindlasse gruppi (klass, sõpruskond jne). Teab enda sünnipäeva, vanust. Teab kaaslaste vanust, õpetajate nimesid. • Hoiab korras oma koolitarbed. Teeb vahet oma – võõras asjadel, käitub vastavalt.
Vaba aeg	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Mänguõpetus : Jõukohased lauamängud, arvutimängud, lihtne rollimäng (imiteerimine). Mängureeglid. Võit ja kaotus. • Erinevad vaba aja veetmise võimalused: Jõukohased raamatud, TV, muusika kuulamine, Sünnipäevade pidamine, sõprade küllakutsumine. Peo planeerimine ja organiseerimine täiskasvanu abiga. matkad, liikumismängud toas ja õues jne. Osalemine klassi/kooli üritustel. Teatri- ja kinokülastused. • Sport: Mänguväljakute, terviseradade, ujula kasutamine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab lihtsamaid mängureegleid, peab neist kinni. • Valib vaba aja tegevuse etteantud valikute alusel ja tegeleb sellega suunatult. • Osaleb kooli ürituste ettevalmistamisel, esineb pidudel. • Külatab spordivõistlusi, teatrit, kino ja muid kultuuriasutusi.
Aeg	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Ajajaotus: Õõ ja päev: Õõpäeva osad: hommik, lõuna, õhtu, õõ. Inimese tegevused õõpäeva eri osadel. Piltpäevaplaan. Nädal: Kooli/tööpäevad, puhkepäevad, riiklikud pühad. Koolivaheajad. Nädalapäevade nimetuste mõistmine ja aktiivne kasutamine • Aastaajad: Ühised loodus- ja ilmavaatlused. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab ja järgib õõpäeva rütmi oma tegevuse planeerimisel. • Oskab nimetada aastaaegu nende õõges järjestuses ja olulisi tunnuseid.

<p>Ilmavaatlustabeli täitmine. <u>Sügis:</u> Sügise tunnuste äratundmine (ka pildil). Lehtpuud ja põõsad sügisel. Sademed. Põld sügisel. Sügistööd aias ja põllul, tööriistad ja masinad. Sügisesed tähtpäevad: mardipäev, isadepäev, kadripäev: kombed, tähistamiste ettevalmistamisel osalemine, esinemine. <u>Talv:</u> Talve eri meeltega tajutavad tunnused. Võrdlemine teis(t)e aastaegadeaga. Sademed talvel. Taimed ja loomad talvel Tutvumine termomeetriga. Sooja- ja külmakraadid. Riituse valik vastavalt ilmale, termomeetrinäidule. Tegevused talvel:, suusatamine, (uisutamine), lumememme ja ,lumekindluse ehitamine. Talvised tähtpäevad: jõulud, vastlapäev, sõbrapäev. Eesti Vabariigi aastapäev. Kombed, tähistamiste ettevalmistamisel osalemine, esinemine. <u>Kevad:</u> Kevade eri meeltega tajutavad tunnused, muutuste jälgimine looduses. Võrdlemine teiste aastaegadeaga. Kevadlilled. Kevadised tähtpäevad: kevadpühad, emadepäev. Kombed, tähistamiste ettevalmistamisel osalemine, esinemine. <u>Suvi:</u> Suve eri meeltega tajutavad tunnused. Ilmastikunähtused suvel (sademed, vikerkaar) . Riietumine suvel. Suvised tähtpäevad: jaanipäev; kombed, tähistamine. Suvelõbud: päevitamine, ujumine, kalastamine, sõitmine jalgrattal ja rulaga, õuemängud jne.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kalender: Kuude nimetused. Kuupäeva tähistamine kalendril (õpetaja abiga). Enda sünnipäev ja vanus. • Kell: Täistund. Erinevad kellad. Tegevuseks kulunud aja jälgimine 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab loodusnähtuste olulisi tunnuseid. • Jälgib kella, oskab nimetada täistunde.
<p>Elus ja eluta loodus</p>	
<p>Õppesisu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elus ja eluta looduse tunnused ja osad: Elusolendid: inimene, loomad, taimed. Elusolendite ühised tunnused. Looduslikud eluta looduse osad (vesi, õhk, maavarad, päike, kuu) ja inimeste 	<p>Õpitulemused</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oskab rühmitada elus ja eluta looduse õpitud objekte/esindajaid oluliste tunnuste järgi, teab nende elu – ja levipaiku. • Oskab nimetada aastaagu nende õiges järjestuses ja olulisi tunnuseid. Teab loodusnähtuste olulisi tunnuseid. Eristab

<p>valmistatud asjad kui eluta looduse osad.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elusloodus: <p><u>Taimed:</u> Söödavad ja mürgised taimed. Taimede osad: juur, vars, lehed, õied, seemned, viljad. Üheaastased taimed. Enamlevinud ravimtaimed: korjamine ja kasutamine. Okas- ja lehtpuud: enamlevinud liigid, erinevused ja sarnasused. Puud erinevatel aastaegadel. Puu- ja aedviljad: kasvatamine (seeme, taim, vili). Puu- ja aedviljade säilitamine, hoidistamine. Seened: söödavad ja mürgised seened. Seente säilitamine. Marjad: söödavad ja mürgised marjad. Marjade säilitamine (külmutamine, kuivatamine). Hoidised. Lilled: toa -, aia -, põllulilled. Lilled hooldamine.</p> <p><u>Loomad:</u> Kodu- ja metsloomad, linnud. Loomariigi mitmekesisus. Erinevad elupaigad: mets, põld, soo, veekogud. Loomaaed, loomapargid, farm, talu. Kodu- / lemmikloomade ja lindude eest hoolitsemine; kasulikkus inimesele. Loomade kaitse. Toitumine, poegimine. Noorloomad. Metsloomade elu erinevatel aastaegadel. Paiga- ja rändlinnud. Loomade/lindude välisehitus. Putukate, kahepaiksete, kalade, roomajate iseloomulikud tunnused, eristamine loomadest, lindudest.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eluta loodus. <p><u>Vesi:</u> Vee tähtsus inimese elus. Vee säästlik kasutamine. Vee olekud. Kodukoha veekogud. <u>Õhk:</u> Õhu puhtus. Õhu puhtuse tagamine ruumides. <u>Termomeeter:</u> Tutvumine erinevate termomeetrite ja nende funktsioonidega. 0 kraad/punkt, leidmine termomeetrilt. Muld: Muld taimede kasvukeskkonna ja loomade elupaigana. <u>Valgusõpetus:</u> Pime ja valge aeg. Päike, kuu, tähed.</p>	<p>elus ja eluta loodust, tähtsust inimesele.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teab loomade erinevaid elupaiku, oskab nimetada looma vastavalt elupaigale. • Teab lindude ja loomade abistamise vajalikkust talvel. • Teab levinumaid ränd- ja paigalinde, lindude rände vajalikkust.
---	--

Maateadus	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Elukoht: Kodukohta lähem tundmaõppimine. Tänav-maantee. • Eestimaa: Kodukoht Eesti kaardil. Linnad, järved, jõed kodukohta vahetus ümbruses. EV sümbolika: Eesti hümn, lipp ja vapp. Eesti rahvuslind, -lill. Pealinn. Rahvariided. Eesti president. • Pinnavormid: Mägi, saar. Raba ja soo. • Ilmakaared: Põhi-lõuna suuna näitamine oma klassis, toas kompassi järgi. Matkamine mitmekesisel maast 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab oma kodu ja kooli aadressi. • Teab asulaid kodukohta ümbruses, tunneb ära Eesti kaardi ja riigi sümbolika. • Teab põhiilmakaari (abiga).
Ohutusnõuded	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Liiklus: Ohutu liiklemine koduasulas. Kergliiklustee. Ühissõidukid: sõidukisse sisenemine, väljumine. Liiklemine asulavälisel teel. Liiklemine pimedal ajal, helkuri kasutamine • Ohutusnõuete täitmine: Käitumine ohuolukorras: Telefoni kasutamine. Hädaabi number 112. Abi palumine, kutsumine. Käitumine tulekahju korral. Lihtne esmaabi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab võimalikult iseseisvalt liikuda kooli/kodu ümbruses. • Teab ühissõiduki kasutamise reegleid. • Oskab käituda ohuolukorras, teab hädaabinumbreid. • Oskab paluda ja kutsuda abi.
Ruumide korrashoid ja koristamine	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Eluruumide ja klassi korrashoid, korrastamine. • Mööbli paigutamine klassiruumis. • Koristusvahendid: harjad, kühvliid, mopid, lapid, puhastusvahendid. • Tolmu pühkimine. • Põranda pühkimine. • Põranda pesemine mopiga, • Põrandate ja põrandakatete puhastamine tolmuimejaga. 	<ul style="list-style-type: none"> • Koristab pärast töö lõpetamist oma töökoha. • Täidab talle antud ülesande ühe osana tegevusest/tööst. • Viib alustatud töö enamasti lõpuni. • Tunneb õpitud koristusvahendeid ja teab nende funktsiooni. • Teab ja suunamisel täidab õpitud koristamistöde juures hügieeni- ja ohutusnõudeid.

<ul style="list-style-type: none"> • Tahvli, laudade ja uste pesemine. • Puhastusainete hoiatavad tingmärgid (tuleohtlik, mürgine) ja nende arvestamine tegevustes. • Kummikinnaste kasutamine. • Lillede kastmine. • Korrapidaja tööülesannete jaotamine ja täitmine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb peamisi hoiatavaid tingmärke majapidamises kasutatavatel puhastusvahenditel. • Kasutab vajadusel koristustöödel kaitsevahendeid. • Täidab korrapidamisülesandeid ja lihtsamaid tööülesandeid meeldetuletamisel. • Abistab teisi jõukohaste korrapidamisülesannete täitmisel.
Inimene ja töö	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Tuttavad elukutsed: müüja, õpetaja, koristaja, kokk, bussijuht. • Ema, isa töökoht ja amet. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab/oskab nimetada tuttavate elukutsete esindajaid. • Teab ema/isa ametit.
Asjad ja nende korrashoid	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Minu oma, meie oma. • Oma asjade, töövahendite eest hoolitsemine, nende paigutamine. • Töökoha koristamine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Omab ettekujutust <i>minu-meie oma</i>. • Hoiab igapäevaselt korras oma koolitarbed. • Koristab pärast töö lõpetamist oma töökoha.
Rõivastus ja selle hooldus	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Rõivastuse ja jalatsite valik vastavalt ilmale. • Piduliku, igapäevase, sportliku riietuse valik. • Rõivaste, jalanõude puhtus. • Musta pesu hoidmine. • Pesu pesemine käsitsi (sokid, pesu, sukkpüksid jne). • Pesu kuivatamine nõõril, pesurestil. • Jalanõude kuivatamine. • Kummijalanõude pesemine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Valib riietumiseks ilmale ja sündmusele vastava riietuse ja jalatsid. • Jälgib oma riide ja jalanõude puhtust. • Peseb käsitsi väikeseid riideesemeid. • Kuivatab pesu/jalanõusid. • Peseb kummijalanõusid.
Tööd õues ja aias	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Sügisestes, talvistes ja kevadistes aiatöodes osalemine. • Lehtede riisumine, äravedu. • Lume koristamine lumelabidaga. 	<ul style="list-style-type: none"> • Valib riietumiseks ilmale vastava riietuse ja jalatsid. • Osaleb jõukohastes aiatöodes. • Abistab teisi jõukohaste aiatööde tegemisel. • Täidab talle antud ülesande ühe osana tegevusest/tööst. • Viib alustatud töö enamasti lõpuni.

III arengutase

7.-9. klass, Lisa Aastad

Õpetuse rõhuasetused

- õpilane teadvustab tegevustes oma kodukohta, päritolu – arendab suhet mina- meie laiemas plaanis;
- õpilane tegutseb võimalikult iseseisvalt igapäevaelu toimingutes/praktiliste tööülesannete sooritamisel;
- õpilane õpib lihtsaid töö oskusi;
- õpilane kommenteerib oma tegevust suunatult verbaalselt/alternatiivsete vahentitega.

Õppesisu ja taotletavad õpitulemused

Minapilt	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Mina: Mina neiuna, noormehena, muutused välimuses ja käitumises.• Inimese organism: Luud ja lihased, nende ülesanded. Liikumine. Süda, veresooned ja veri, nende tähtsus. Vereringe. Hingetoru ja kopsud, nende tähtsus. Hingamine. Söögitoru, magu ja soolestik. Toidu teekond. Nahk, juuksed ja küüned, nende ülesanded. Iseloomulik välimus. Aju ja närvid, nende tähtsus. Suguorganid, nende hügieen.• <u>Tervislikud eluviisid:</u> Hingamise tervishoiu põhinõuded. Ruumide tuulutamine, koristamine. Kahjulike harjumuste mõju organismile (suitsetamine, alkoholi jm tarvitamine). Naha hooldus, kaitse. Nahahaigused, parasiidid. Nakkushaigused. Arst poole pöördumine. Toit: Tervislik toitumine: toidupüramiid, toidukorrad – ja kogused, söömiskultuur. Taimne toit ja loomne toit. Mitmekülgne toit. Vitamiinid. Ülekaalulisus. Rasvumine. Dieet. Töö ja sport: tervislike eluviiside järgimine, positiivne mõju. Kehaliste harjutuste ja füüsilise töö tähtsus. Kehalise töö ja spordi tähtsus südame tugevdamisel.	<ul style="list-style-type: none">• Omab algteadmisi inimese organismist. Teab inimese elukaart. Täidab hügieeninõudeid.• Oskab teha valikuid õpitud tervislike ja kahjulike tegevuste vahel.• Hoolitseb enda välimuse ja puhtuse eest.

<ul style="list-style-type: none"> • Emotsioonid: Andestamine, andeks palumine. Enese meeleolu kontroll ja reguleerimine tegevuste abil (muusika kuulamine, kunst jne). • Sõprus: Sõprus- ja lähedussuhted. Üksteisele meeldimine, armumine. Perekond. Pulmad. • Perekond: Inimeste elukaar. Sünd, kasvamine: imiku-, väikelapse-, noorem kooliiga, nooruki- ja täiskasvanuiga. Vananemine surm, matused. Enda ja oma lähedaste positsioneerimine elukaarel. • Kodu: Oma kodu (vanemate juures, toetatud elamine jms). Kodu sisustamine. Kodu vanal ajal ja tänapäeval. • Erinevad rahvused ja rassid: Inimestevaheliste rassiliste erisuste märkamine ja aktsepteerimine. Eri maade luuletuste, juttude ja muinasjuttude kuulamine, esitamine. Lühilavastused luuletuste ja juttude põhjal. • Ametid: Jõukohased ametid: sulane, koristaja, aedniku/koka abi, erinevad hooaja ja abitööd jne. Plaanid pärast kooli lõpetamist. Peab/on vaja - teen motiivist lähtumine tegevustes. • Eelarve ja kokkuvõid: Palk ja kulud. Kokkuvõid. Isiklikud kulutused. Soovid ja võimalused. Kingituse valimine ja ostmine 	<ul style="list-style-type: none"> • Kontrollib oma põhiemotsioone. • Teab endast lähtuvalt oma pereliikmete sugulusastet, nende ja lähedaste ametit. Teab oma pere olulisi perekondlikke sündmusi ja sõprade sünnipäevi. • Planeerib suunamisel tulevast elukohta. • Tuleb enamasti toime igapäevatoimingute sooritamisega, abistab teisi igapäevatoimingutes, oskab teha jõukohast tööd kodus ja koolis. • Hoiab korras oma asjad ja lähema ümbruse. Teeb vahet oma – võõras – meie asjadel, käitub vastavalt. Oskab tuttava tööriistaga tegutseda vastavalt selle funktsioonile ja tegevuse eesmärgile.
Eneseteenindusoskused ja käitumine	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Igapäevaoskused: Isiklik hügieen ja ealistest ning soolistest erinevustest tulenevad nõuded. 	

<p>Kaaslase abistamine (nt kingapaela sidumine, jope selga aitamine, toidu tõstmine vm).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Söömine: Käitumine pidulauas, kohvikus, restoranis. • Käitumine: Viisakas ja ebaviisakas käitumine: koolis ja väljaspool kooli (ametiasutused). Ebaviisakast käitumisest hoidumine. Vajaliku teabe saamine, abi küsimine ametiasutustes. Käitumise ohuolukorras. Ohu hindamine ja abi palumine/kutsumine. Laua katmine pidulikeks sündmusteks. • Hoiatus-ja teabemärkide mõistmine: Majajuht, olmekeemia märgid, pesumärgid, triikraua reguleerimine, pliit ja praeahi, pesumasin jms. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab enamlevinud suhtlus-situatsioonides viisakusväljendeid. • Märkab endale ja teistele suunatud ohtlikku käitumist; reageerib sellele, kutsub abi. Oskab öelda EI. Oskab lugeda hoiatus – ja teabemärke. Oskab hinnata tegevusi põhimõttel õige – vale, meeldib – ei meeldi, tahan – teen, peab – teen, tahan – ei tohi – ei tee.
Kool	
<p>Õppesisu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kool: Koolimaja ja selle ümbruse korrashoid. Kool ja tulevane töökoht. Ametiõpe. Ametikool. Päevakeskus. Elukutse/ameti valiku planeerimine ja suunamine; toetatud töö erinevates asutustes. Kool tänapäeval ja vanal ajal. • Koolitarbed: Töökoha ja töövahendite korrashoid 	<p>Õpitulemused</p> <ul style="list-style-type: none"> • Planeerib suunamisel tulevast elukohta. • Tuleb enamasti toime igapäevatoimingute sooritamisega, abistab teisi igapäevatoimingutes, oskab teha jõukohast tööd kodus ja koolis. • Hoiab korras oma asjad ja lähema ümbruse. • Teeb vahet oma – võõras – meie asjadel, käitub vastavalt. • Oskab tuttava tööriistaga tegutseda vastavalt selle funktsioonile ja tegevuse eesmärgile.
Vaba aeg	
<p>Õppesisu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mänguõpetus : Seltskondlikud mängud, rollimängud. Arendavad ajaveetmiskohad internetis. Arvutimängud. Interneti piiratud kasutusvajadus ja seal leiduda võivad ohud. • Erinevad vaba aja veetmise võimalused: 	<p>Õpitulemused</p> <ul style="list-style-type: none"> • Osaleb füüsilist aktiivsust vajavates tegevustes. Oskab käsitada raadiot, telerit, arvutit. • Oskab teha ettevalmistusi oma tähtpäeva tähistamiseks.

<p>Klassipeo/ sünnipäevapeo/ planeerimine ja organiseerimine. Osalemine huvialaringides. Iseseisvalt või perega üritustel osalemine. Üritustel esinemine. Hobid ja harrastused.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sport: Lemmikalaga tegelemine 	<ul style="list-style-type: none"> • Sisustab oma aega meelepärase tegevusega (muusika kuulamine, sportimine, lauamängud jms).
<p>Aeg</p>	
<p>Õppesisu</p>	<p>Õpitulemused</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Ajajaotus: Aasta, kuu, nädal, ööpäev, tund, minut. Päeva- ja nädalarütm. Aastaring ajas (12 kuud, 4 aastaaega) Päeva, nädala tegevuse planeerimine. Plaani järgimine. • Aastaajad: Aastaring looduses: Õhutemperatuuri jälgimine, mõõtmine. Termomeetrinäidu märkimine tabelisse. Sport ja meelelahutus: erinevad sportimisviisid. Sportimine olenevalt aastaajast. Loomad, linnud, putukad – elu seotus aastaajaliste muutustega looduses. Tähtpäevad – peamised kombed ja tavad, ettevalmistamine, tähistamine, Osalemine hooajalistes töodes. Aiandus. Põllumajandus. • Kalender: Kalendris orienteerumise oskus. Kuude nimetused. Kuupäeva märkimine ja seostamine kalendris. Enda, (pereliikmete ja klassikaaslaste) sünnipäev ja vanus. • Kell: Täistund, pooltund, veerandtund, kolmveerandtund. Ajakavad: tunniplaan, tv-kava, sõiduplaan. Kellaaeg päevaplaanis orientiirina, tegevuseks kulunud ja planeeritav aeg. 	<ul style="list-style-type: none"> • Orienteerub nädala-, kuu-, aastarütmis. • Oskab nimetada hetke ilma olulisemaid tunnuseid, lugeda (sümbol) ilmateadet ja vastavalt sellele riietuda. • Teab oluliste loodusnähtuste praktilist tähtsust inimesele. • Oskab nimetada kuude nimetusi, kuupäeva, aastat, orienteerub kalendris. • Teab rahvakalendri tähtpäevi aastaringis. • Märgib ja nimetab täis- ja pooltunni, abiga veerandtunni. Kasutab kella aja planeerimisel.
<p>Elus ja eluta loodus</p>	
<p>Õppesisu</p>	<p>Õpitulemused</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Elus ja eluta loodus: Eluta looduse osad ja tunnused. Elus ja eluta looduse osade 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab nimetada õpitud elus ja eluta looduse esindajate olulisemaid tunnuseid, teab loomariigi mitmekesisust.

diferentseerimine/rühmitamine tunnuste alusel.

Looduskaitse/keskkonnakaitse.

Keskkonnareostuse äratundmine (nt reostunud veekogu, metsa alla visatud prügi), sellest teavitamine.

- **Elusloodus:**

Taimed:

Puu, põõsas, puhmas, rohttaim, sammal, samblik

Ühe- ja mitmeaastased taimed.

Töötamine aedniku abilisena. Tööd pargis.

Mets: Metsa tähtsus. Eestis esinevad metsatüübid. Metsatööd.

Toataimed: Toataimede kasvatamine: valgus, temperatuur, niiskus. Toataimede kasutamine ruumide kujundamisel.

Toataimed kui õhupuhastajad.

Loomad:

Kodu- ja metsloomad, kodu- ja metslinnud:

Elu ja töö talus ja farmis; kodutute loomade varjupaigas.

Loomariigi mitmekesisus: teistes loodusvööndites elavad loomad.

Imetajad: välisehitus, levinumad liigid, tähtsus.

Putukad: tähtsus looduses. Putukate kasulikkus inimesele.

Putukahammustused, esmaabi.

Mesilane/mesilaste pidamine.

Kahepaiksed: välised tunnused, elupaik

Roomajad: välised tunnused, elupaik,

ohud. Esmaabi rästiku hammustuse puhul.

Kalad: välised tunnused, elupaik, enamlevinud kalaliigid Eestis. Kasulikkus inimesele. Kalapüük.

Linnud: välised tunnused, levinumad linnuliigid, elupaigad, tähtsus.

Toitumisahel

- **Eluta loodus.**

Vesi: Vee leidumine looduses, tähtsus, kaitse. Puhta vee omadused.

Vee olekute seos temperatuurimuutustega. Vee ringkäik looduses.

Veekogud (looduslikud ja tehisveekogud). Puhtad/saastatud veekogud.

- Tunneb loodushoiu põhitõdesid.

- Teab elus ja eluta looduse esindajate kasulikkust inimesele.

<p><u>Õhk</u>: Puhta õhu omadused. Õhu tähtsus. Õhusoojus: soe õhk, külm õhk. Erinevad soojusallikad (päike, ahi, radiaator, kamin). Õhutemperatuur erinevatel aastaegadel. Puhas õhk ja saastatud õhk. <u>Termomeeter</u>: Temperatuuriskaala. Pluss- ja miinuskraadid. Õhu-, keha- ja veetemperatuuri mõõtmine. Ilmateate mõistmine. <u>Loodusvarad</u>: Loodusvara/maavara. Maavarade tähtsus inimese elus. Savi, liiv, turvas, põlevkivi, paekivi. Muld, mulla harimine. Loodusvarade säästlik kasutamine. Loodushoid. <u>Valgusõpetus</u>: Looduslikud ja kunstlikud valgusallikad. Prillid, suurendusklaas. Hea valgustuse tähtsus. Elekter igapäevaelus. Ohutus. Elektri tähtsus ja säästmine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Oskab nimetada hetke ilma olulisemaid tunnuseid, lugeda (sümbol) ilmateadet ja vastavalt sellele riietuda. Teab oluliste loodusnähtuste praktilist tähtsust inimesele.
<p>Maateadus</p>	
<p>Õppesisu</p> <ul style="list-style-type: none"> Elukoht: Oma kodulinna/valla kaart ja olulisemate kohtade leidmine sellelt (kodu, kool). Eestimaa: Eestimaa kaart: Suuremad linnad, jõed, järved Eestimaal. Õpilaste poolt külastatud linnade märkimine kaardil. Eesti naaberriigid. Naaberriikide rahvad, keel ja rahvussümboolika Pinnavormid: Org, tasandik, poolsaar Ilmakaared: Põhja- ja lõunasuuna määramine kompassiga. Plaan, maakaart, gloobus: Plaan: klassi plaani koostamine ja kasutamine ruumis orienteerumisel. Leppemärgid plaanil (puu, maja, jõgi, tee, mööbliesemed) Plaanil märgitud objektide/esemete leidmine klassis, koolis, õues. esemete leidmisel. Kodulinna/küla plaan, oluliste objektide leidmine plaanilt. 	<p>Õpitulemused</p> <ul style="list-style-type: none"> Teab Eesti suuremaid linnu, saari, veekogusid, õpitud välisriike. Tunneb riigi sümboolikat. Oskab kaardilt leppemärkide järgi näidata veekogusid, kõrgustikke, saari. Teab ja tunneb ära gloobuse (maa mudel), kompassi (teab selle otstarvet).

<p>Orienteerumismängud koduasulas. Kaart: Geograafiline Eesti, Euroopa ja maailma kaarti vaatlemine, võrdlemine. Eestimaa leidmine Euroopa ja maailma kaardilt (õpetaja abil). Naaberriikide nimetamine kaardi abil. Leppemärgid kaardil-asula, maantee, jõgi Leppevärvide äratundmine. Ookeanidele, maismaale, jõgedele, järvedele, asulatele osutamine erinevatel kaartidel (Eesti-, Euroopa-, maailma kaart). Gloobus: Ookeanile, maismaale, mägedele osutamine gloobusel. Eesti ühine leidmine ja märkimine gloobusel.</p>	
Ohutusnõuded	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Liiklus: Liiklusmärgid. Liikluseeskirja vajalike sätete tundmine ja järgimine liikluses. Jalgrattaga liiklemine. • Ohutusnõuete täitmine: Hädaabi number 112, 110; vajaliku informatsiooni edastamine. Käitumine erinevates ohusituatsioonides: evakuatsioonisiltide mõistmine ja järgimine. Telefoni kasutamine. Teistele suunatud ohtliku käitumise märkamine; ohu vältimine; abi kutsumine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Liikleb võimalikult iseseisvalt koduasulas. • Järgib tähtsamaid liiklusreegleid jalgsi ja jalgrattaga liigeldes. • Oskab märgata ohtu enese ja teiste jaoks, vajadusel kutsuda abi.

EESTI KEEL

Eesti keel on emakeelena toimetulekuõppes sotsiaalsete oskuste, tajude arendamise, tunnetustegevuse, suhtlemise, tegevuste kavandamise ning oma ja teiste tegevuste reguleerimise vahend. Eesti keelel on oluline osa õpilase isiksuse kujunemisel ja rahvuskultuuri omandamisel. Kõnearenduses arvestatakse õpilase vaimse/psüühilise arengu taset ja kõnesoovi, võimalikku nägemis- ja kuulmisanalüsaatorite kahjustust, artikulatsiooniaparaadi liikuvust. Vajaduse korral võetakse kasutusele verbaalset kõnet toetavad ja/või asendavad kommunikatsioonivahendid (tavaliselt lihtsustatud viiped või piktogrammide).

I arengutase

1. – 2. klass

Õpetuse rõhuasetused

- õpilane õpib kuulama, jälgima, matkima ja koos tegutsema;
- õpilane kuulab lühikorraldusi ja reageerib esitatud korraldustele;
- õpilane reguleerib oma kõnet ja häälsusi grupis koostöötamise eesmärgil;
- õpilane suudab kontakti astuda, kontaktis osaleda;
- õpilase kõne arendamine toimub läbi praktiliste mängude ja liigutuste kaudu.

Õppesisu ja taotletavad õpitulemused

Kõnemõistmine	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Mittekõneliste helide ja mürade eristamine inimkõnest; inimkõne äratundmine ja erinevate helide ja mürade matkimine.• Oma nimele reageerimine.• Klassikaaslaste nimede teadmine.• Tajutavaid objekte, sündmusi ja tegevusi tähistavate omandatud märkide või sümbolite äratundmine ja kasutamine.• Kehaosade ja igapäevategevuses kasutatavate esemete (riietusesemed, nõud, mööbliesemed jne) ning nende kujutiste äratundmine ja nimetamine• Esemete ja nende kujutiste rühmitamine 1 – 2 tajutava tunnuse alusel ja rühma kuuluvate objektide nimetamine.• Õpilase tegevustega seotud mõistmine.	<ul style="list-style-type: none">• Eristab kõnet ja mittekõnelisi helisid/ mürasid.• Reageerib lühikorraldustele, oma nimele, teab klassikaaslaste nimesid.• Tunneb ära objekte, sündmusi ja tegevusi tähistavaid õpitud märke, sümboleid, sõnu.• Osutab nimetamisel kehaosadele, lapse tegevustes kasutatavatele esemetele, tuttavatele inimestele.• Mõistab objektide vahelisi ruumisuhteid (all, peal, ees, taga, kõrval) ja neid väljendavaid keelendeid.• Orienteerub lähiümbruses sõnade/viibete /piktogrammide toel.
Eneseväljendus ja sõnavara	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Emotsionaalse kontakti otsimine,	<ul style="list-style-type: none">• Annab märku oma vajadustest või

<p>loomine ja hoidmine täiskasvanute ja kaaslastega.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reageerimine miimikale, intonatsioonile kehaasendile, liigutustele. • Hingamis- ja artikulatsiooniharjutused. • Rütmisalmide saatmine liigutustega, kooskõne vastavalt võimekusele. • Osalemine kooskõnes ringmängudes. • Esemel või inimese nimetamine sõna või sõnapaariga. • Oma põhivajaduste ja soovide (janu, vajadus tualetti minna jne) väljendamine lihtsate keeleliste vahenditega (sõnad, baaslausungid). 	<p>soovidest.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Suhtlussituatsioonides tervitab, jätab hüvasti, palub, tänab verbaalselt või alternatiivsel viisil. • Nimetab lähiümbruse esemeid, temale tähtsaid isikuid ja tegevusi verbaalselt või õpitud alternatiivsel viisil. • Nimetab mõningaid fotol või pildil kujutatud esemeid või isikuid. • Vastab arusaadavatele küsimustele 1 – 2 sõna/alternatiivse suhtlusvahendi abil. • Väljendab eitust ja jaatust. • Osaleb rütmisalmide lugemisel ja ringmängudes verbaalselt või alternatiivsel viisil.
Tekstiloome ja mõistmine	
<p>Õppesisu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tajutavat (pildil kujutatud) tegevust kujutava lühijutu kuulamine ja mõistmine konkreetset tegevust või pilti tajudes. • Lähiümbruses orienteerumine sõna/viipe/piktogrammi toel. • Kuulmistaju ja verbaalse operatiivmälu arendamine. 	<p>Õpitulemused</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kasutab koos- või järelkõnes 2- 3 sõnalist baaslauset.
Lugemine ja kirjutamine	
<p>Õppesisu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oma nime/märgi äratundmine. • Foto, pildi, sümboli (piktogramm) lugemine. • Mõne omandatud sõna lugema õppimine täissõna meetodil. • Seose täissõna - objekt loomine. • Märkide tähenduse mõistmine ja neile reageerimine. • Peenmotoorika arendamine. • Kirja eelharjutused, silma ja käe koostöö arendamine. 	<p>Õpitulemused</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teab igapäevaselt kasutatavate õpitud märkide (piktogramm, muud sümbolid) tähendust. • Tunneb sõnakuju järgi oma nime, teisi õpitud sõnu.

II arengutase

3. – 6. klass

Õpetuse rõhuasetused

- õpilane arendab tegevusega kaasnevat suhtlemist, harjutab situatiivset dialoogi;
- õpilane õpib vastama 3-4 küsimusele tajutud sündmuse või pildi põhjal;
- õpilane õpib rühmitama erinevate rühmitamisaluste põhjal/eristab ja nimetab olulisi tüüpilisi tunnuseid;
- õpilane loeb terviksõna/märkide meetodil/ võimalusel alustab veerimist;
- õpilane alustab ära kirja sooritamist;
- õpilane õpib keeleliste või alternatiivsete vahenditega arusaadavalt väljendama oma põhivajadusi ja soove.

Õppesisu ja taotletavad õpitulemused

Kõnemõistmine	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Kuulmistaju ja verbaalse operatiivmälu arendamine. Kõne rütmide (häälikuridade, kõnetaktide, sõnaridade ja lühikeste lausete järelkordamine), rütmisalmide koos- ja järelkordamine.• Osalemine liikumis- ja laulumängudes.• Tähtpäevadega seotud salvide õppimine.• Verbaalsete või alternatiivsete vahenditega esitatud lühikorralduste ja keeldude mõistmine.• Objektide ja sündmuste tüüpiliste ja juhuslike tunnuste eristamine ja sõnastamine. • Seose objekt - pilt - sõna loomine.• Objektide vaheliste ruumisuhete ja neid väljendavate keelendite (all, peal, ees, taga, kõrval) mõistmine. Esemel asukoha leidmine kirjelduse järgi.• Lihtsas keeles (ARE keeles) esitatud lühitekstide sisu mõistmine (kaasnev visuaalne näitlikustamine). Tekstide sisu taastamine pildimaterjali, skeemide ja küsimuste abil.	<ul style="list-style-type: none">• Mõistab õpitud märkide, sümbolite, sõnade, lausete tähendust. • Täidab lühikorraldusi. • Mõistab tuttavate objektide ja sündmuste tüüpilisi ja juhuslikke tunnuseid, neid väljendavaid keelendeid. • Mõistab seoseid objekt – pilt – keeleüksus. • Leiab eseme asukoha selle kirjelduse järgi.• Mõistab kohaldatud lühiteksti sisu.

Eneseväljendus ja sõnavara	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Täiskasvanu ja kaaslasega kontakti astumise harjutamine. • Situatiivse dialoogi harjutamine, sh rollimängudes. • Viisakusväljendite kasutamine. • Oma vajaduste ja soovide väljendamine, vajadusel abi küsimine. • Enda kohta olulise teabe esitamine. • Tajutavate ruumi- ja ajakujutluste verbaliseerimine (ees- ja tagasõnad). • Sõnavaratöö, sh omadussõnad, mis väljendavad tajutavaid tunnuseid, levinud üldnimetused (lind-loom) ja allrühmade nimetused (koduloom-metsloom), teistes õppeainetes kasutusel olev sõnavara. 	<ul style="list-style-type: none"> • Osaleb situatiivses dialoogis. • Kasutab viisakusväljendeid kontakti astudes ja tuttavates situatsioonides. • Väljendab oma soove, palub vajaduse korral abi. • Ütleb oma nime, vanuse, aadressi ja teisi olulisi andmeid verbaalselt või alternatiivsel viisil. • Nimetab tuttavaid reaalseid või pildil kujutatud objekte, nende tajutavaid tunnuseid, vajadusel kasutab viipeid. • Kordab lühikesi rütmisalme, luuletusi.
Tekstilooma ja mõistmine	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Rääkimine suunatult kaaslase ja oma tegevusest selle sooritamisel ja vahetult pärast seda. • Küsimuste esitamine kaaslastele (<i>mida teed? kus oled?</i>), küsimustele vastamine. • Pildi (tegevuspilt, olupilt, 2 -3 pildist koosneva pildiseeria) järgi jutustamine skeemide toel. • 3-4 sõnalise baaslause moodustamine, sh tunnuse/omaduse väljendamine. • Tuttavate tegevuste hindamine põhimõttel õige-vale, meeldib - ei meeldi. • Mõisted täht-sõna, nimetamine/äratundmine ja leidmine/märkimine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kommenteerib kaaslase ja oma tegevust selle sooritamise ajal ja vahetult pärast seda verbaalselt 1 – 2 sõnaga või alternatiivsete vahenditega. • Esitab küsimusi kaaslase tegevuse kohta. • Taastab abiga kohaldatud lühiteksti sisu. • Sõnastab pildil kujutatud tegevusi 3-4 lihtlausega, toetudes skeemile ja/või küsimustele.
Lugemine ja kirjutamine	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Oma nime kirjutamine. • Ärakiri (ladumine, kirjutamine). • 3-4 häälikulise sõna häälimine. • Tähtede õppimine. • Lühikeste sõnade-, lühilause lugem. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjutab oma nime. • Tunneb tähti ja kirjutab lühikesi sõnu. • Häälib ja loeb veerides 1-2 silbilisi sõnu ja lühilauseid.

III arengutase

7. – 9. Klass, Lisa Aastad

Õpetuse rõhuasetused

- toetudes mälu kujutlustele meenutab õpilane sündmusi ja kogemusi, edastab neid kaaslastele;
- õpilane õpib eristama kogemusi ja esitatud teavet – õpib neid seostama;
- õpilane õpib elementaarseid lugemis- ja kirjutamisoskusi;
- õpilane õpib/harjutab suhtlemist: hangib iseseisvalt informatsiooni, edastab teateid, jälgib instruksioone.

Õppesisu ja taotletavad õpitulemused

Kõnemõistmine	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Sõnade hääldamise täpsustamine.• Erineva häälikulise koostise ja pikkusega sõnade häälimine (häälega ja sosinal).• Korralduste, juhendite mõistmine. Verbaalse ja mitteverbaalse info seostamine.• Õpitud märkide ja sümbolite kasutamine.• Tuttavate objektide ja sündmuste äratundmine kirjelduse järgi.• Seoste objekt – pilt – skeem – keeleüksus loomine.• Objektide asukoha teadvustamine kahe parameetri alusel (all paremal, taga peal jne).• Lihtsas keeles (ARE keeles) esitatud lühitekstide kuulamine/lugemine. Tekstide sisu taastamine skeemide ja küsimuste abil.	<ul style="list-style-type: none">• Eristab erinevaid häälikuid, nende järjekorda lihtsates sõnades.• Mõistab ja täidab kaheosalisi korraldusi.• Mõistab igapäevakõnet.• Seostab tuttavat verbaalset ja mitteverbaalset infot.• Tunneb kirjelduse järgi ära tuttavat objektid, sündmused.• Mõistab seoseid objekt – pilt – skeem – keeleüksus.• Määrab objekti asukoha teiste objektide suhtes.• Mõistab igapäevaseid põhjus – tagajärg suhteid.• Mõistab suulist/kirjalikku kohaldatud lühiteksti.• Mõistab mõnda enamlevinud võõrsõna.
Eneseväljendus ja sõnavara	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Enamlevinud suhtlemissituatsioonide väljendused.• Kujutluste verbaliseerimine ja/või alternatiivsete vahenditega väljendamine.• Võrdlemine plaani järgi (inimesed, aastaajad, loomad, puuviljad).• Telefoni kasutamine.• Suhtlemine tuttavate ja võõraste inimestega igapäevastes elulistes situatsioonides.	<ul style="list-style-type: none">• Kasutab viisakusväljendeid enamlevinud suhtlussituatsioonides.• Valdab elulistes olukordades vajalikku põhisõnavara.• Alustab ja jätkab dialoogi vähemalt ühe initsiatiivse repliigiga.

<ul style="list-style-type: none"> • Üldistamine 2- 3 üldistustasandil, allrühmade moodustamine ja nimetamine. • Elementaarsete põhjus-tagajärg seoste loomine praktilises tegevuses. • Käänded (funktsioonide kaupa), pöörded igapäevases kõnes. • Omadussõnad emotsioonide ja tunnete kirjeldamiseks. • Väheste vabade laienditega (määrused, sihitised täiendid) lihtlause moodustamine (4-5 sõnaline lause) ja kasutamine suhtluses. • Salmide õppimine kuulamise järgi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab õpitud üldnimetusi. • Kirjeldab tuttavaid esemeid, inimesi, sündmusi. • Teab peast õpitud luuletusi.
Tekstiloomine ja mõistmine	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Oma tegevuse ja tulemuse kommenteerimine. • Oma lähituleviku tegevuse sõnaline/alternatiivsete suhtlusvahenditega planeerimine. Täiendava teabe lisamine küsimustele vastates. • Pildi (tegevuspilt, olupilt, kuni 5st pildist koosneva pildiseeria) järgi jutustamine küsimuste abil. • Väheste vabade laienditega (määrused, sihitised täiendid) lihtlause moodustamine (4-5 sõnaline lause) ja kasutamine suhtluses. • Mõisted lause-jutuke. • Tegevusaktide hindamine põhimõttel õige-vale, meeldib-ei meeldi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Räägib oma tegevust praegu, enne, varsti. • Kommenteerib oma tegevuse tulemust. • Mõistab, koostab ja kasutab laiendatud lihtlauseid. • Jätab meelde ja edastab lühiteate. • Annab verbaalselt edasi lühijutu sisu.
Lugemine ja kirjutamine	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Lugemine ja kirjutamine igapäevaelus (telekava, toiduretsept, juhend, allkiri, blankettide täitmine, arvutikeele väljendid jms). • Kirjatähed, suur algustäht nimedes. • Lihtsas keeles (ARE keeles) tekstide lugemine. • Lühikese ja ülipika (täis) hääliku diferentseerimine kuulmise teel, märkimine abiga. 	<ul style="list-style-type: none"> • Leiab abiga vajalikku infot jõukohaseks, kohandatud lugemistekstist, retseptist, telekavast jms. • Kirjutab andmeid enda kohta. • Sooritab ära kirja. • Tunneb osa kirjatähtedest ja kirjutab neid.

MATEMAATIKA

Matemaatika õpetamine toimub integreeritult teiste õppeainete ja tegevustega.

Matemaatikaalased teadmised ja oskused on olmes ja töös toimetuleku eeldused, õpetamine seostatakse igapäevase eluga. Uusi teadmisi ja oskusi õpetatakse osaoskuste kaupa, kasutatakse mängulisi ja elulisi situatsioone. Harjutamisel kasutatakse abiks mitmesuguseid arvutiprogramme.

I arengutase

1. – 2. klass

Õpetuse rõhuasetused

Õpilane tegutseb praktiliselt erinevate esemetega:

- vaatleb ja eristab esemetest moodustatud hulkasid;
- eristab/eraldab/ühendab etteantud tunnuste põhjal osahulgad;
- võrdleb hulki.

Õppesisu ja taotletavad õpitulemused

Tegevused esemetega, suuruskujutlused	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Esemete vaatlemine ja eristamine, nimetamine: esemed klassis, õpilaste riietusesemed, koolitarbed, mänguasjad, puuviljad. Esemete otstarve.• Esemete värvuse eristamine ja väljendamine.• Esemete võrdlemine värvuse, suuruse järgi (suur-väike, pikk-lühike, ühesuurused)• Esemete leidmine tunnuse järgi, rühmitamine etteantud tunnuse alusel, tunnuse sõnastamine.	<ul style="list-style-type: none">• Nimetab tuttavate esemete (nende kujutiste) rühma.• Võrdleb esemeid värvuse, suuruse, ja kuju järgi.• Rühmitab objekte, graafilisi kujutisi etteantud tunnuse alusel.
Vormikujutlused	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Ümmargused ja kandilised objektid. Pallide, kuubikute, klotside võrdlemine kuju, kuju-värvuse ja kuju-suuruse järgi näidisele toetudes.• Esemete ja graafiliste kujutiste (ring, kolmnurk, nelinurk) rühmitamine kuju (ümmargune, kandiline) järgi.• Graafiliste kujutiste kopeerimine	<ul style="list-style-type: none">• Eristab ümmargusi ja kandilisi esemeid, nende graafilisi kujutusi• Rühmitab objekte, graafilisi kujutisi etteantud tunnuse alusel.• Nimetab tuttavate esemete (nende kujutiste) rühma.
Ruumikujutlused	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Oma keha tajumine. Kehaosad.• Eseme asukoha määramine õpilase kehast lähtuvalt: ruumisuhthed minu	<ul style="list-style-type: none">• Mõistab suhteid peal, ette-taha, peale-alla, kõrvale, asetab esemeid

<p>ees – minu taga, ette – taha..</p> <ul style="list-style-type: none"> • Objektidevahelised ruumisuhed: <i>peale – alla, peal – all, kõrval, juures.</i> 	<p>nimetatud kohale.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tegutseb lihtkorralduste alusel õpitud ruumisuhteid mõistes ja kasutades.
Ajakujutlused	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Päev - öö. <p>Päeva osad: öö, päev. Inimeste tüüpilised tegevused päeval, öösel.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Piltpäevaplaan. • Isikliku päevaplaani täitmine: <i>praegu, enne, pärast, samal ajal.</i> • Nädal. Kooli- ja puhkepäevad. • Aasta. Aastaaja tajutavad tunnused. 	<ul style="list-style-type: none"> • Eristab tegevuste järjestust: praegu, enne, pärast. • Teab tüüpilisi päeval ja öösel sooritatavaid tegevusi.
Hulgakujutlused	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Objektide rühma vaatlemine. • Hulga suuruse tajumine (üks-palju). • Hulkade moodustamine ühise tunnuse alusel. • Standardsete hulkade tajumine. Hulk-arv seos ilma loendamiseta (kuni 2 elementi hulgas), hulkade ja hulgakaartide tajumine. • Matemaatilised jutukesed hulkade praktiliseks muutmiseks (ühendamiseks, osahulga eraldamiseks) kui eelharjutused tekstülesannete mõistmiseks. 	<ul style="list-style-type: none"> • Eristab hulki põhimõttel üks-palju. • Moodustab ja eraldab hulki ühise tunnuse alusel. • Tajub standardseid kuni kahest elemendist koosnevaid hulki ilma loendamiseta. • Lahendab abiga lihtsaid matemaatilisi jutukesi (tekstülesannete eelharjutused).
Tekstülesanded	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Matemaatilised jutukesed hulkade praktiliseks muutmiseks (ühendamiseks, osahulga eraldamiseks) kui eelharjutused tekstülesannete mõistmiseks. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lahendab abiga lihtsaid matemaatilisi jutukesi (tekstülesannete eelharjutused).

II arengutase
3. – 6. klass

Õpetuse rõhuasetused

- õpilane õpib loendama, seostab hulga ja arvu;
- õpilane lahendab praktilisi arvutusülesandeid 10-piires, kasutab abivahendeid ülesannete lahendamisel;
- suureneb õpilase iseseisvus õpiülesannete täitmisel.

Õppesisu ja taotletavad õpitulemused

Tegevused esemetega, suuruskujutlused	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Esemetest või nende kujutistest (3-4 elementi) jadade koostamine suurutunnuste järgi nii kasvavas kui kahanevas järjekorras. • Esemete ja nende kujutiste võrdlemine (<i>pikk-lühike, ühepikkused; kõrge-madal, ühekõrgused, lai-kitsas, ühelaiused; ühesuurused</i>). • Eri mahuga anumad. 	<ul style="list-style-type: none"> • Koostab esemetest või nende kujutistest (kuni 5 elementi) nii kasvavat kui kahanevat jada. • Võrdleb objekte õpitud suurutunnuste järgi.
Vormikujutlused	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Geomeetrilised kujundid ring, kolmnurk, ruut, ristkülik. Äratundmine, konstrueerimine, võrdlemine, joonistamine, joonestamine (joonlaua abil), nimetamine. • Mustrate koostamine. Geomeetrilistest kujunditest koostatud jadade jätkamine järjestust säilitades. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb geomeetrilisi kujundeid <i>ring, nelinurk, kolmnurk</i> oskab neid nimetada. • Rühmitab objekte, graafilisi kujutisi (5-7) kahe tunnuse alusel.

Ruumikujutlused	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Esemekooha määramine õpilase kehast lähtudes. • Objektidevaheliste ruumisuhete tajumine: <i>ees, esimene, keskel, kõrval, kõige taga, viimane</i>. • Esemekooha määratlemine ja paigutamine õpitud ruumisuhete piires. • Üleval – all, ülemine-alumine, peal - all; ees-tagajärel; kõrval, juures, vahel, keskel. • Sees – väljas (<i>peale-alla, peal, all, kõrval, juures</i>). 	<ul style="list-style-type: none"> • Mõistab suhteid ees, esimene, keskel, kõrval, kõige taga, viimane. • Oskab määrata esemekooha ruumisuhete mõistete <i>üleval – all, ülemine-alumine, peal - all; ees-tagajärel; kõrval, juures, vahel, keskel; sees – väljas (peale-alla, peal, all, kõrval, juures); kaugel-lähedal</i> piires.

<ul style="list-style-type: none"> • Kaugel-lähedal. 	
Ajakujutlused	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Täna, eile, homme, seostamine tunniplaaniga, nädalapäevade nimetustega. • Ööpäeva osad: öö, päev, hommik, lõuna, õhtu, öö; iseloomulikud (tuttavad) tegevused ja seisundid. • Enne, pärast, ruttu, kaua. • Aasta. Aastaajad ja nimetused. • Kell. Täis- ja pooltund. Täistundide seostamine laste tegevustega. • Vanus. Sünnipäev. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab nädalapäevade ja aastaegade järgnevust ja nimetusi. • Tunneb kella täis- ja pooltunni täpsusega. • Teab oma vanust ja sünnipäeva.
Hulgakujutlused	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Hulga samaväärsuse säilimine elementide asukoha ja paigutuse muutumisel. • Objektide rühmade (hulgakaardi) vaatlemine, üks-üheses vastavuses võrdlemine (peale, kõrvale asetamisega). Tulemuse sõnastamine: on samapalju, on rohkem, on vähem. • Hulkade praktiline suurendamine, vähendamine, võrdsustamine üksühesele vastavusele toetudes. • Hulkade moodustamine elementide (võta pallid), arvu (võta kaks), elementide ühe kuni kahe tunnuse (võta suured punased), arvu ja tunnuse järgi (võta kaks suurt palli). • Hulga elementide loendamine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Suudab abiga lahendada jõukohaseid elulisi hulkade ühendamise ja hulgast osa eraldamise ja võrdlemise ülesandeid. • Loendab esemeid, seostab hulga, arvu ja numברי 1-10 piires. • Vastab küsimusele mitu? õpitu ulatuses.
Kujutluse loomine arvust, tehted arvudega	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Arv kui hulga tunnus: hulk-arv seos. • Loendamine vastavalt õpilase võimetele. • Uue arvu moodustamine eelmisele ühe juurdelisamise teel. • Arvu suurendamine ja vähendamine toetudes abivahenditele (eeltöö liitmisele ja lahutamisele). • Arvule vastavate hulkade tajumine ja moodustamine. • Arvurida, arvu naabrid. • Hulga jaotamine osahulkadeks. Arvu 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab naturaalarvude järjestust 1-10, seostab hulga, arvu ja numברי. • Loendab esemeid, seostab hulga, arvu ja numברי 1-10 piires. • Vastab küsimusele <i>mitu?</i> õpitu ulatuses.

<ul style="list-style-type: none"> koostis (liitehitus). • Arv-number. Seos hulk-arv-number. • Järgarvud (esimene, teine, kolmas, neljas, viies). • Arvu ja järgarvu vastandamine. 	
Rahaühikud	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Euro 5-, 10-, 20-, 50- eurosed paberrahad, nende äratundmine. • Euromündid (1ne ja 2ne euromünt). • Sendid, eristamine euromüntidest. • Paberraha vahetamine . • Raha praktiline kasutamine ostude, maksete tegemisel. Poemäng. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb enim käibelolevaid rahaühikuid. • Eristab münti sentidest.
Mõõtmine	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Mõõtmine mõõdupulgaga, sammudega. Mõõtmise tulemuse sõnastamine arvuga. • Meeter. • Raskus. Kaalumine käega, objekti raskuse tajumine. • Eri raskusega objektide võrdlemine lihastundlikkuse alusel: kerge-raske, kergem-raskem. • Kaalumine kaaluga. Kilogramm. • Mahtuvusmõõtmine. • Praktilised mõõtmised. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab mõõta mõõdupulgaga, sammudega, kaaluga. • Teab pikkusühikut meeter ja raskusühikut kilogramm. • Tajub lihastundlikkuse alusel raskemat ja kergemat. • Sooritab abiga praktilisi mõõtmis- ja kaalumisülesandeid.
Tekstülesanded	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Jutukesed matemaatilistest situatsioonidest (hulkade ja mõõtude seostest): ühendamine, kokkuloendamine, osahulga eraldamine, kahe hulga võrdlemine. Kasutatakse praktiliselt läbitehtavaid ülesandeid, mille lahendus on saavutatav situatsioonipildile toetudes. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lahendab praktiliselt läbitehtavaid tekstülesandeid toetudes situatsioonipildile.

III arengutase

7. – 9. klass, Lisa Aastad

Õpetuse rõhuasetused

- õpilane õpib kasutama matemaatilisi oskusi eluliste ülesannete lahendamisel;
- õpilane õpib analüüsima/lahendama matemaatilisi probleemsituatsioone.

Õppesisu ja taotletavad õpitulemused

Tegevused esemetega, suuruskujutlused	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Esemete ja nende kujutiste võrdlemine kõrguse, paksuse/jämeduse, sügavuse, mahu tunnuste järgi.• Jadade koostamine suurstunnuste järgi. Jadade piiride sõnastamine (see põõsas on kõige madalam, see kuusk on kõige kõrgem).	<ul style="list-style-type: none">• Võrdleb esemeid või nende kujutisi ning koostab jadasid kõikide õpitud suurstunnuste järgi.• Oskab koostada mitmest geomeetrisest kujundist koosnevat jada näidise järgi.• Rühmitab 2- 3 üldistustasandil, moodustab allrühmasid
Vormikujutlused	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Geomeetrised kujundid ring, kolmnurk, ruut, ristkülik. Äratundmine, konstrueerimine, võrdlemine, joonistamine, joonestamine (joonlaua abil), nimetamine.• Mustrite koostamine. Geomeetrisest kujunditest koostatud jadade jätkamine järjestust säilitades.	<ul style="list-style-type: none">• Oskab koostada mitmest geomeetrisest kujundist koosnevat jada näidise järgi.
Ruumikujutlused	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Eseme asukoha määramine oma keha suhtes, teise eseme suhtes muutuvates tingimustes ruumis ja tasapinnal.• Ruumisuhteid sisaldavate tegevusjuhiste mõistmine ja täitmine.	<ul style="list-style-type: none">• Oskab määrata eseme asukohta oma keha suhtes, kasutades õpitud mõisteid• Täidab ruumisuhteid sisaldavaid tegevusjuhiseid.
Ajakujutlused	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Aastaring. Aasta ja 12 kuud. Aastaajad, seostamine kuudega.• Kalender. Kalendri kasutamine.• Nädala- ja kuupäeva seostamine toetudes kalendrile.• Kella tundmine. Täistund, pooltund, veerandtund, kolmveerandtund. Ajakavad: tv-kava, sõiduplaan,	<ul style="list-style-type: none">• Oskab kasutada kalendrit.• Teab kuupäeva ja kellaaja märkimise viise.

<ul style="list-style-type: none"> elektrooniline tabloo. Kuupäev ja kellaaeg telekavas. Aja planeerimine seoses enda tegevusega. 	<ul style="list-style-type: none"> Suudab ligikaudu ette kujutada tuttava toimingu sooritamiseks kuluvat aega.
Hulgakujutlused	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> Hulkade praktiline suurendamine, vähendamine, võrdsustamine. Hulkade praktiline ühendamine, eraldamine, jaotamine osahulkadeks. Hulga koostisse kuuluvate osahulkade variatiivsus. 	<ul style="list-style-type: none"> Suudab võrrelda hulki (praktiliste vahendite abil), kasutades mõisted rohkem, vähem, ühepalju. Jaotab praktiliste tegevustega hulki erinevateks osahulkadeks, ühendab osahulki üheks hulgaks.
Kujutluse loomine arvust, tehted arvudega	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> Arvu koostis. Arvu liitehitus. Liitmine ja lahutamine. Märkid +, -, =. Arvu liitehituse kasutamine liitmisel ja lahutamisel, arvu kümnendkoostise tutvustamine. Naturaalarvude järjestus 1-100 piires kasutades abivahendeid (arvutabel) Täiskümnete numeratsioon 100-ni. Järgarvude praktiline kasutamine igapäevaelus. 	<ul style="list-style-type: none"> Loeb ja kirjutab 1- ja 2-kohalisi numbreid. Liidab ja lahutab (abiga) õpitud numeratsiooni piires, teab liitmise ja lahutamise praktilist tähendust. Teab naturaalarvude järjestust õpitud ulatuses.
Rahaühikud	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> Raha saamine ja kasutamine. Palk, pension, sisseostud, üür, erinevad teenused, jne. Praktilised ülesanded rahaga: ostmine, müümine, maksmine, laenamine. Taskuraha. Raha kokkuhoid. Väikeste ostude sooritamine kaupluses. Hinnasiltide leidmine ja lugemine. Hinna ja olemasoleva raha seos. Poemäng. 	<ul style="list-style-type: none"> Oskab kasutada raha õpitu piires praktilises situatsioonis.
Mõõtmine	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> Pikkusühikud: m, km; Raskusühikud: g, kg; Mahu mõõtmine koduste vahenditega (klaas, lusikas) Skaalad. Kraadiklaasid (termomeetrid), toa-ja välistemperatuuri näit, ülesmärkimine, praktiline võrdlemine. Kehatemperatuur. 	<ul style="list-style-type: none"> Teab erinevate mõõtühikute (pikkus-, raskus-, mahuühikud) nimetusi ja praktilist tähendust. Teab enamlevinud mõõtühikute lühendeid (kg, g, cm, m, km).

<ul style="list-style-type: none"> • Praktiline mõõtmine (sh enda pikkus, kaal, kinganumber). 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab mõõta õpitud mõõteriistadega.
Tekstülesanded	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Elulise sisuga 1-tehteliste tekstülesannete suunatud koostamine ja lahendamine, kusjuures ülesannet sisu modelleeritakse näitvahenditega (pildid, skeemid) või praktilise tegevusega. 	<ul style="list-style-type: none"> • Koostab ja lahendab elulise sisuga tekstülesandeid toetudes näitvahenditele ja praktilistele tegevustele.

KUNST JA KÄELINE TEGEVUS

Kunst ja käeline tegevus on lõimitud teiste ainete teemadega. Kunsti ja käelise tegevuse tundides harjutatakse praktiliseks tööks vajalike liigutuste sooritamist, tekitatakse huvi tegevuse vastu ja soovi ise midagi esteetiliselt kujundatult valmis teha.

Kunstiõpetuse kaudu ärgitatakse oma emotsioone väljendama, arendatakse väljendusoskust, individuaalsust ja loovust. Kunstil ja käelisel tegevusel on kõnearenduslik suunitlus.

I arengutase

1. – 2. klass

Õpetuse rõhuasetused

- õpilane õpib silma ja käe liigutuste koordineerimist ja arendab peenmotoorikat;
- õpilane õpib tegutsema suunamisel - näidise või eeskuju järgi/koostegemisel erinevate töövahenditega;
- õpilane koristab suunamisel/abistamisel oma töökoha;
- õpilane tegutseb õpetaja korralduste järgi.

Õppesisu ja taotletavad õpitulemused

Kujutamissopeetus	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Lihtsa objekti (pall) kujutamine vaatluse järgi.• Näo osade kujutamine.	<ul style="list-style-type: none">• Maalib/joonistab lihtsa pildi (pall, õun, nägu).• Oskab kasutada värve: õige pintslihoid, värvi võtmine, pinna katmine, pintsli pesemine.
Värvusõpetus	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Põhivärvuste eristamine ja seostamine ümbritseva elu esemetega.	<ul style="list-style-type: none">• Eristab põhivärvusi, värvusi.
Materjaliõpetus	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Loodusliku materjali korjamine ja rühmitamine tajutavate tunnuste alusel.• Meisterdamine looduslikust materjalist.• Muud materjalid: paber, riie, karusnahk, puu, klaas. Materjalide rühmitamine.	<ul style="list-style-type: none">• Paigutab vaasi lilli, oksid.• Rühmitab erinevaid looduslikke materjale, meisterdab juhendamisel looduslikest materjalidest
Tarbekunst ja dekoratiivne kompositsioon	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Lihtsate kaheosaliste mustriribade koostamine (ladumine, trükkimine).	<ul style="list-style-type: none">• Liimib abiga kujundeid aluspaberile.• Trükib paberile, papile vms vabalt valitud mustreid (pinna võimalikult ühtlane katmine).

Tehnikate õpetus	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Fooni- ja ilupaberite valmistamine. • Lihtsad trükitehnikad: pintsli-, peegel- ja lõngatrükk • Puhumistehnika. 	<ul style="list-style-type: none"> • Valmistab fooni- ja ilupabereid kasutades erinevaid tehnikaid (puhumine, peegel- ja lõngatrükk vms). • Katab pinna pintsli- ja lõngatrükis ühtlaselt.
Voolimine	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Voolimise algvõtted: pigistamine, vajutamine, silumine, osadeks jaotamine, rullimine, veeretamine. • Lihtsa üheosalise objekti voolimine. Jäljendite vajutamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab esmaseid voolimisvõtteid, voolib lihtsamaid vorme.
Paberi- ja papitööd	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Paberi rebimine, kortsutamine, lõikamine, liimimine. • Aplikatsioonitööd ettevalmistatud detailidest. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rebib erinevaid pabereid (ajakirjad, siidpaber, värviline paber jms), teeb neist kleepetöid. • Kleebib ettevalmistatud aplikatsioonidest pilte. • Teab kääride kasutamise ohutusreegleid, lõikab abiga.
Tekstiilitööd	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Lõnga ja paela lõikamine. • Lõngapildi kleepimine. • Riideribade kleepimine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab kääre käes hoida ja abiga kasutada. • Lõikab abiga ja kleebib riideribasid.
Muud materjalid	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Tutvumine erinevate materjalidega: nahk puit, metall. • Tutvumine erinevate töövahenditega. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab tuttava töövahendiga tegutseda õpetaja suunamisel.
Tehniline modelleerimine	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Mänguklotsidest ehitamine (ladumine üksteise kõrvale, peale). • Kujundite ladumine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab klotse loovkonstrueerimisel, ehitab näidise järgi koostegemisel.
Ohutusnõuded ja tööpaik	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Kääride, liimi, värvide kasutamine. • Oma töökoha koristamine õpetaja korralduste järgi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab tuttava töövahendiga tegutseda õpetaja suunamisel. • Korraldusel korrastab abiga oma tööpaiga. • Juhendamisel järgib ohutusnõudeid pliatsi, pintsli, liimi ja kääride

	kasutamisel.
Temaatilised tööd	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Teemakohase analüüsitud üksikobjekti kujutamine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Osaleb ühistöodes teemapildi valmimisel.

II arengutase
3. – 6. klass

Õpetuse rõhuasetused

- õpilane õpib tundma erinevaid materjale ja töövahendeid, nende omadusi/kasutamisevõimalusi;
- õpilane õpib/harjutab uusi töövõtteid/ohutustehnikanõudeid;
- õpilane hoiab korras oma töökoha ja töövahendid;
- õpilane õpib/harjutab osadest terviku moodustamist/järjestab osatoimingud õpitegevuses;
- õpilane õpib valima materjali- ja töö teostusvalikuid;
- õpilane õpib/harjutab tegevusega kaasnevat suhtlemist/tegevuse kommenteerimist;
- õpilane lõpetab alustatud töö.

Õppesisu ja taotletavad õpitulemused

Kujutamiseõpetus	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Inimese kehaosad, nimetamine ja kujutamine. • Eelnevalt analüüsitud lihtsa loodusliku objekti (õis, puu, lind) kujutamine vaatluse järgi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Maalib/joonistab lihtsa pildi vaatluse järgi. • Kasutab erinevaid joonistamis- ja maalimisvahendeid.
Värvuseõpetus	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Põhivärvuste segamine, värvuse hele ja tume toon. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab põhivärvusi segada uute toonide tekitamiseks. • Oskab värvusi helestada ja tumestada.
Materjaliõpetus	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Looduslikud - ja tehismaterjalid. • Kompositsioonid looduslikest materjalidest. • Taaskasutuse põhimõtted. • Meisterdamine olmejääkidest. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teeb juhendamisel kompositsioone looduslikust materjalist.
Tarbekunst ja dekoratiivne kompositsioon	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Riba- ja ringmuustrite koostamine. • Tarbeesemete ja nende kujutiste dekoreerimine (nt. käpik, sall, linik, vaas, taldrik). • Ruumide kaunistamine juhendamisel 	<ul style="list-style-type: none"> • Koostab kindla riba- või ringmuustri. • Dekoreerib tarbeesemeid või nende kujutisi juhendamisel ja/või iseseisvalt.
Tehnikate õpetus	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Tutvumine trüki- ja 	<ul style="list-style-type: none"> • Teeb juhendamisel töid kasutades

paljundustehnikatega. <ul style="list-style-type: none"> • Akvadušš, diatüüpia jt. tehnikad. 	akvaduši-, diatüüpia- ja muid tehnikaid.
Voolimine	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Lihtsa mitmeosalise loodusliku objekti (seen) voolimine. • Voolitud esemete värvimine, glasuurimine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Voolib lihtsa mitmeosalise loodusliku objekti.
Paberi- ja papitööd	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Pabermaterjalid: kartong, papp, paberite liigid. • Tööd pabermaterjalidest. • Kujundite lõikamine paberist. • Ajakirjast piltide lõikamine. • Paberi voltimine, lihtsad voltimistööd. • Paberplastika, pabermosaik. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab kääre erinevate materjalide lõikamisel, järgib ohutusreegleid. • Teeb erinevatest pabermaterjalidest töid.
Tekstiilitööd	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Punkteerimine erinevatel materjalidel. • Lõngapildi (muster) tikkimine papile orientiiride järgi. • Riideribade lõikamine • Riidmaterjalide põimimine, sõlmimine, kerimine. • Märgvoltimine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab abiga niiti ja nõela. • Tikib lõngapilte orientiiri järgi. • Kasutab kääre erinevate materjalide lõikamisel.
Muud materjalid	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Naharibade ja-kujundite lõikamine, kleepimine, sõlmimine. • Lihtsad nahkehistööd. • Tööd puidu- ja metallijääkidest. • Tööd tehismaterjalidest. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab valida töövahendit ja tegutseda vastavalt selle funktsioonile. • Käsitseb ohutult tööriistu: lööb naela, saab abiga.
Tehniline modelleerimine	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Mudelite valmistamine karpidest, topsidest. 	<ul style="list-style-type: none"> • Meisterdab iseseisvalt karpidest ja klotsidest.
Temaatilised tööd	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Lihtsa temaatilise süžeebildi joonistamine näidise järgi. • Teematilised ühistööd (nt. kolaa) • Aastaaegade kujutamine, kasutades erinevaid tehnikaid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Joonistab lihtsa süžeebildi etteantud teemal näidise ja juhendamise järgi.
Ohutusnõuded ja tööpaik	

Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Elementaarsed ohutusnõuded nõela, haamri, sae jne käsitlemisel. • Tööpaiga korrashoid ja selle koristamine töö lõpul. • Õpetaja abistamine töövahendite jagamisel ja kokkukorjamisel. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab ja järgib ohutusnõuded nõela, haamri, kruvikeeraja ja sae käsitlemisel. • Jälgib tööpaiga korrasolekut.

III arengutase

7. – 9. klass

Õpetuse rõhuasetused

- õpilane teostab töid näidise-, lihtsate tööjuhiste-, skeemide jms. järgi;
- õpilane õpib tundma töövahendite ja materjalide sobivust;
- õpilane õpib looma kujutlust tulemusest, järjestama osatoiminguid ning valima vahendeid;
- õpilane õpib oma/kaaslaste valminud töid vaatlama/võrdlema näidisega;
- õpilane kommenteerib õpetaja suunamisel oma tegevust verbaalsete/alternatiivsete vahenditega;
- õpilane õpib oma tundeid vastavalt võimetele kunstis väljendama.

Õppesisu ja taotletavad õpitulemused

Kujutamissoetus	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Keha proportsioonide arvestamine inimese kujutamisel.• Figuuride gruppi paigutamine.• Lihtsate esemete rühma kujutamine vaatluse järgi.	<ul style="list-style-type: none">• Maalib/joonistab (vajadusel abiga) teemakohase pildi.• Kasutab erinevaid joonistamis- ja maalimisvahendeid.
Värvusõpetus	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Lihtsa toonirea koostamine.• Soojad ja külmad värvused.• Meeleolude väljendamine ja kuulatava muusika kujutamine värvuste kaudu.• Teematilised värvikombinatsioonid (jõulud, lihavõtted jt.)	<ul style="list-style-type: none">• Teab ja eristab sooje ja külmi toone.
Materjaliõpetus	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Materjalide töötlemine, liimimine (parandamine), erinevad liimid.• Materjalide sobivus.• Erinevate materjalide ja olmejääkide taaskasutamine praktiliste esemete valmistamisel.	<ul style="list-style-type: none">• Teeb võimalikult iseseisvalt töid/kompositsioone erinevatest materjalidest.• Osaleb ruumide kaunistamisel tähtpäevadeks.
Tarbekunst ja dekoratiivne kompositsioon	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Mustri kujundamine erinevatest detailidest.• Tarbeesemete kaunistamine.• Kujundustööd klassis ja kodus.• Vitraaz.	<ul style="list-style-type: none">• Teostab juhendamisel dekoratiivseid töid eri materjalist alustele.• Kaunistab erinevaid tarbeesemeid iseseisvalt valitud mustritega.• Valmistab juhendamisel erinevaid vitraaze (paber, klaas).
Tehnikate õpetus	

Õppesisu		Õpitulemused	
<ul style="list-style-type: none"> • Templite valmistamine. • Materjalitrükk. • Graafiline punkt ja joon. • Ornamentika. 		<ul style="list-style-type: none"> • Valmistab ja kasutab erinevaid templeid tööde valmistamisel. • Teeb juhendamisel töid kasutades erinevaid tehnikaid (graafiline joon, ornamentika, materjalitrükk jms) 	
Voolimine			
Õppesisu		Õpitulemused	
<ul style="list-style-type: none"> • Lihtsa tarbeeseme voolimine ja dekoreerimine. • Inim- ja loomafiguuride voolimine. 		<ul style="list-style-type: none"> • Voolib lihtsa tarbeeseme. 	
Paberi- ja papitööd			
Õppesisu		Õpitulemused	
<ul style="list-style-type: none"> • Šablooni kasutamine. • Tarbeesemete (karp) meisterdamine ja dekoreerimine. • Paberdetailidest mänguasja, liikuva pildi jms. meisterdamine. 		<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab iseseisvalt šabloone, lõikab kontuuri järgi. • Käsitseb õpitud tööriistu. • Meisterdab erinevatest pabermaterjalidest. 	
Tekstiilitööd			
Õppesisu		Õpitulemused	
<ul style="list-style-type: none"> • Tekstiilkollaaž, tekstiilimaal, trükkimine riidele. • Nööbi õmblemine • Lihtsad õmblustööd • Raamil ja telgedel kudumine • Märg- ja nõelviltimine. • Heegeldamise põhivõtted. • Tikkimise põhivõtted. • Paelte sõlmimine ja punumine 		<ul style="list-style-type: none"> • Käsitseb õpitud tööriistu. • Õmbleb iseseisvalt nööpe ja teeb lihtsamaid õmblustöid. • Kasutab sihipäraselt niiti ja nõela. 	
Muud materjalid			
Õppesisu		Õpitulemused	
<ul style="list-style-type: none"> • Metallitööd (kohrutamine, augustamine). • Vineeri saagimine. • Puidu ehistööd: põleti kasutamine, värvimine, lakkimine. • Lihtsa tarbeeseme valmistamine puidust. 		<ul style="list-style-type: none"> • Valib ja kasutab sobivaid töövahendeid lähtuvalt materjalist ja tegevuse eesmärgist. 	
Tehniline modelleerimine			
Õppesisu		Õpitulemused	
<ul style="list-style-type: none"> • Maketi meisterdamine. 		<ul style="list-style-type: none"> • Meisterdab abiga/näidise järgi makette. 	
Temaatilised tööd			
Õppesisu		Õpitulemused	
<ul style="list-style-type: none"> • Tunnete ja meeleolude väljendamine õpitud tehnikate abil. 		<ul style="list-style-type: none"> • Suudab väljendada oma tundeid ja emotsioone läbi kunsti. 	

	<ul style="list-style-type: none"> • Lihtsa situatiivse tegevuse kujutamine.
Ohutusnõuded ja tööpaik	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Ohutusnõuded elektritööriistade jms kasutamisel. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab ja järgib põhilisi ohutusnõudeid mehhaaniliste ja elektriliste tööriistade kasutamisel. • Korrastab iseseisvalt tööpaiga.

KEHALINE KASVATUS

Kehalise kasvatus eesmärk on toetada õpilase individuaalsest eripärasest lähtuvalt tema füüsilist arengut.

Kehalise kasvatus tundides kujundatakse õpilaste liikumisharjumusi ning positiivset hoiakut tervisesporti kui ühte võimalusse tervisliku ning täisväärtusliku elu elamiseks.

Kehalise kasvatus õpetamine on tihedalt lõimunud teiste ainete õpetamisega.

Kehalise kasvatus tundides kujundatakse õpilaste eneseteeninduse ja sotsiaalseid oskusi pöörates tähelepanu õpilaste sportliku riietuse ning isikliku hügieeni nõuete võimalikult iseseisvale täitmisele.

Kehalise kasvatus kaudu antakse teadmisi tervislikest eluviisidest, sh tervislikust toitumisest.

Kehalise kasvatus tundides tutvustatakse Eesti ja maailma spordisündmusi, osaletakse eri-olümpialiikumises ja suunatakse sportliku meelisharrastuse valikut.

I arengutase

1. – 2. klass

Õpetuse rõhuasetused

- õpilane õpib kuulama/jälgima/täitma/järgima lihtsamaid elementaarseid korraldusi;
- õpilane õpib oma keha tunnetama ja ruumis orienteeruma;
- õpilane õpib/harjutab muutma oma liigutuste rütmi ja tempot;
- õpilane õpib/harjutab kehalisi harjutusi sooritama koos tegutsedes/ matkides näidise ja lihtsa instruksiooni järgi.

Õppesisu ja taotletavad õpitulemused

Keha- ja ruumitunnetuse harjutused	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Kiikumisharjutused.• Sõudmine istuvas asendis. • Käte kõverdamine ja sirutamine, plaksutamine, rusikasse surumine ja avamine, kehaosade puudutamine.• Roomamine käsi ja jalgu liigutades.• Põlvedel ja neljakäpakil liikumine.• Spordivahendite lükkamine ja vedamine• Takistustest üleronimine.• Lõdvestumine.• Ruumitaju arendavad harjutused: liikumine rivis, ringis.	<ul style="list-style-type: none">• Kuulab juhendit, jälgib ja sooritab imiteerimise järgi (vajadusel abiga) lihtsamaid keha- ja ruumitunnetuse harjutusi.• Kõverdab ja sirutab käsi, pigistab rusikasse, plaksutab. • Liigub roomates, põlvedel ja neljakäpakil. • Ronib üle takistuste. • Liigub rivis, ringis.
Rühi- ja tasakaaluharjutused	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Kõnd tasapinnal orientiiride järgi.• Kõnd reljeefsel/erinevatest materjalidest rajal.• Erinevate kõnnakute matkimine	<ul style="list-style-type: none">• Kuulab juhendit, jälgib ja sooritab imiteerimise järgi (vajadusel abiga) lihtsamaid rühi- ja tasakaaluharjutusi.• Sooritab matkimise teel lihtsamaid

kindlas rütmis. <ul style="list-style-type: none"> • Jooks rahulikus tempos. • Hüpped: sulghüpe, harki-kokku hüpe. • Kükimine, kägarasend ja selles kiikumine. • Varbseinal ronimine. • Harjutused palliga: palli hoidmine, kandmine, veeretamine, viskamine kahe käega. • Sirutus – ja lõdvestusharjutused. 	kõnni- ja jooksuharjutusi, suudab muuta liigutuste rütmi ja tempot. <ul style="list-style-type: none"> • Ronib varbseinal. • Veeretab ja viskab palli.
Vastupidavusharjutused	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Kõnd mäest ja treppidest üles ja alla. • Matkad kooli lähiümbrusesse. • Erineva pikkusega jooksuharjutused. • Ronimine ja liulaskmine mänguväljakul. • Ujumine: veega kohanemise harjutused, ohutus – ja hügieeninõuded 	<ul style="list-style-type: none"> • Suudab joosta võimetekohases tempos jõukohast distantsi, suudab järjest käia jõukohast distantsi.
Sotsiaalset ja emotsionaalset arengut toetavad harjutused	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Õpetaja tegevuse matkimine. • Harjutused peegli ees. • Tähelepanu- ja matkimismängud. • Kullimängud. • Laulumängud. • Orienteerumismängud ruumis. • Iseseisev riietumine, abiga sobivate spordirõivaste valik. • Tutvumine hügieeninõuetega 	<ul style="list-style-type: none"> • Kuulab juhendit, jälgib ja sooritab imiteerimise järgi (vajadusel abiga) lihtsamaid sotsiaalset ja emotsionaalset arengut toetavaid harjutusi. • Osaleb lihtsates mängudes. • Riietub iseseisvalt spordiriietesse, täidab suunamisel hügieeninõudeid
Talisport	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Kelgutamine: laskumine nõlvakust, kelgu vedamine (tühi kelk, istuva kaaslasega). 	<ul style="list-style-type: none"> • Laskub kelgul nõlvakust, veab kelgul kaaslast.

II arengutase
3. – 6. klass

Õpetuse rõhuasetused

- õpilane õpib kontrollima oma keha, selle asendit ja liigutusi,
- õpilane koordineerib eri kehaosade mootorikat;
- õpilane sooritab tuttavaid harjutusi iseseisvalt;
- õpilane õpib/harjutab oma tegevusi elementaarselt kommenteerima.

Õppesisu ja taotletavad õpitulemused

Keha- ja ruumitunnetuse harjutused	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Enda veeretamine. • Venitus – ja lõdvestusharjutused. • Ruumitaju arendavad harjutused: stardi- ja finišijoonega, väljaku piiridega arvestamine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sooritab tuttavaid keha- ja ruumitunnetusharjutusi. Sooritab liigutuste ahelat kaasneva instruksiooni järgi. • Arvestab stardi- ja finišijoonega, väljakupiiridega..
Rühi- ja tasakaaluharjutused	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Kõnd võimlemispingil. • Põlve-ja sääretõstekõnd, tagurpidi kõnd. • Kombineeritud harjutused kõnni-ja jooksusammudega. • Jooks rahulikus tempos. • Sügavushüpe. • Kombineeritud hüpped: hüpped ühel jalal, rõngast rõngasse, hoota kaugushüpe, hüpped batuudil. • Rippumisharjutused varbseinal. • Harjutused palliga: pallivisked ühe käega, põrgatamine kahe käega, palli löömine ja vedamine jalaga, palli ja teiste viskevahendite märkiviskamine, palli püüdmine. • Harjutused erinevate vahenditega: võimlemiskepid, pallid, hüpits. • Sirutus – ja lõdvestusharjutused. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sooritab tuttavaid rühi- ja tasakaaluharjutusi. Sooritab liigutuste ahelat kaasneva instruksiooni järgi. • Sooritab lihtsamaid harjutusi erinevate vahenditega ja erinevatel võimlemisriistadel, sirutamine ja lõdvestumine. • Viskab ja põrgatab palli, hüppab hoota kaugust.
Vastupidavusharjutused	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Kõnd treppidest üles ja alla. • Kõnd erinevatel maastikel. • Matkad looduses. • Erineva pikkusega jooksuharjutused. 	<ul style="list-style-type: none"> • Suudab kõndida erinevatel maastikel, treppidest üles-alla, osaleb teatejooksus.

<ul style="list-style-type: none"> • Teatejooks. • Jooks kallakust üles. • Võimlemisvahendite tõstmine ja kandmine. • Jalgrattasõit. • Ujumine: harjutused vees, (abivahendiga) ujumine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sõidab rattaga, ujub (abivahenditega).
Sotsiaalset ja emotsionaalset arengut toetavad harjutused	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Liikumismängud, tagaajamismängud. • Viske – ja veeretamismängud. • Orienteerumismängud kooli hoovis. • Spordivõistlused. • Spordirõivastuse valik, riietumine. • Hügieeninõuete täitmine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Osaleb erinevates võistlusmängudes. • Riietub iseseisvalt vastavalt ilmale ja tunni toimumise kohale (sise-, välistingimused).
Talisport	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Kelgutamine: kelgu lükkamine, kelgu mäkke vedamine, kelgu pidurdamine. • Suusatamine: suuskadel liikumine keppideta/keppidega lauskmaal. 	<ul style="list-style-type: none"> • Veab kelgu mäkke, pidurdab kelku. • Liigub suuskadega lauskmaal. • Tegeleb võimetekohaselt talvespordiga.

III arengutase

7. – 9. klass, Lisa Aastad

Õpetuse rõhuasetused

- õpilane õpib/harjutab kehaliste harjutuste sooritamist võimalikult iseseisvalt;
- õpilane õpib teadlikult kontrollima/jälgima oma kehaasendit ja liigutusi;
- õpilane õpib/harjutab täitma mitmeosalisi korraldusi, rakendab/planeerib/kontrollib neid iseseisvalt harjutustes.

Õppesisu ja taotletavad õpitulemused

Keha- ja ruumitunnetuse harjutused	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Paaris – ja rühmaharjutused.• Ruumitaju arendavad harjutused: stardi- ja finišijoonega ning väljaku piiridega arvestamine, hooga kaugushüpe, pallivise.	<ul style="list-style-type: none">• Sooritab keha- ja ruumitunnetusharjutusi iseseisvalt, paaris või rühmas.• Sooritab liigutuste ahelat mälukujutlustele toetudes.• Arvestab stardi- ja finišijoonega, väljakupiiridega, oskab võtta hoogu kaugushüppes, palliviskes.
Rühi- ja tasakaaluharjutused	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Kombineeritud harjutused kõnni- ja jooksumammul.• Põlve- ja sääretõstejooks.• Jooks suuna muutmisega.• Hüpped üle takistuste, hüplemine hüpitsaga.• Hoota kaugushüpe kahel jalal maandumisega. Hooga kaugushüpe.• Ronimine kaldpingil.• Kombineeritud võimlemisharjutused, venitusharjutused.• Jõuharjutused varbseinal.• Harjutused palliga: palli löömine kaaslasele, palli veeremise peatamine jalaga, väikese palli viskamine kaugusesse.• Kuulitõuge.• Harjutused erinevate vahenditega: lint, rõngas, pallid, hüpits.• Sirutus – ja lõdvestusharjutused	<ul style="list-style-type: none">• Sooritab liigutuste ahelat mälukujutlustele toetudes.• Suudab kõndida/joosta erineval maastikul ja erineval aastaajal.• Sooritab lihtsamaid kombineeritud rühi- ja tasakaaluharjutusi erinevate vahenditega, sirutamine ja lõdvestumine. • Viskab palli, hüppab hooga kaugust.
Vastupidavusharjutused	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Jooks/kõnd vahelduval maastikul erinevatel aastaegadel.• Kepikõnd.	<ul style="list-style-type: none">• Suudab kõndida/joosta erineval maastikul ja erineval aastaajal.• Osaleb erineva pikkusega jooksudistantsidel.

<ul style="list-style-type: none"> • Erineva pikkusega jooksuharjutused.. • Jalgrattasõit kui harrastus. • Ujumine: abivahenditega ja iseseisev ujumine. • Ujumine kui harrastus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sõidab rattaga, ujub.
Sotsiaalsel ja emotsionaalsel arengut toetavad harjutused	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Pimesikumängud. • Võistlusmängud: lihtsustatud reeglitega rahvastepall, jalgpall. • Matkad. • Spordivõistlused. • Tervisliku eluviisi põhimõtted. 	<ul style="list-style-type: none"> • Mängib lihtsustatud reeglite järgi õpitud sportmänge, suudab kinni pidada õpitud mängureeglitest. • Teab ja järgib tervisliku eluviisi põhimõtteid.
Talisport	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Kelgutamine: kelgu juhtimine, koos kaaslasega kelgul nõlvakust laskumine. • Suusatamine: laskumine väikesest nõlvast. • Uisutamine: uiskudel tasakaalu hoidmine 	<ul style="list-style-type: none"> • Juhib kelku üksi ja koos kaaslasega. • Laskub suuskadel laugest nõlvast. • Hoiab uiskudel tasakaalu. • Osaleb talispordivõistlustel.

MUUSIKAÕPETUS

Muusikaõpetuse tundides kujundatakse ja arendatakse õpilase muusikalisi võimeid ja hoiakuid. Laulu ja muusika abil väljendatakse oma tundeid, õpetatakse tajuma erinevaid meeleolusid, arendatakse muusikalist maitset.

Muusikaõpetuses on olulisel kohal laulmine, milles saadakse ühismusitseerimise ja ühise tegutsemise kogemust ning positiivset elamust.

Muusikaõpetuse kaudu arendatakse õpilaste suhtlemis- ning eneseväljendusoskust.

Muusikaõpetuse tundides arendatakse laule kuulates ja lauldes õpilaste kõnet (sõnavara, kõnemõistmine, ilmekus).

Õpitegevuses lõimitakse muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalis-rütmiline liikumine, mängud ja tantsud.

Muusikaõpetusel on oluline roll õpilastele rahvuskultuuri tutvustamisel, selles osalemises, rahvuskommete ja -tavade õpetamisel (tihe side elu-ja toimetuleku õppe, kunsti ja käelise tegevuse tundidega).

Muusikaõpetus lõimub toimetulekuõppes kogu õppeprotsessiga.

I arengutase

1. – 2. klass

Õpetuse rõhuasetused

- õpilane õpib huvi tundma muusika ja rütmi vastu;
- õpilane õpib liigutusi sooritama eri rütmis ja tempos;
- rütmipillimängu ning laulumängude abil koordineeritakse silma ja käe koostööd.

Õppesisu ja taotletavad õpitulemused

Muusika kuulamine	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Helid ja mürad looduses ja ruumis.• Helide (looduses, linnas, maal) kuulamine, matkimine, väljendamine liigutuste ja sümbolitega.• Kuuldud hääle seostamine pildiga. Inimhääle eristamine teistest häältest.• Helide ja vaikuse vahelduv tajumine. Reageerimine vastavalt muusika iseloomule (plaksutamine, lehvitamine, käte, jalgade, kehaga liigutamine).• Õpitud laulude äratundmine.• Lihtsamate žanride äratundmine (laul, tants).• Kaaslase esinemise jälgimine.	<ul style="list-style-type: none">• Tunneb huvi muusika vastu, reageerib vastavalt muusika iseloomule käte, jalgade või keha liikumisega.• Eristab erinevaid hääli ja mürasid muusikast. • Tunneb ära õpitud laule.
Laulmine	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Õpetaja laulmise kuulamine, jälgimine, laulu osaline kaasa laulmine.	<ul style="list-style-type: none">• Laulab kaasa või osaleb mõne õpitud laulu esitamisel.

<ul style="list-style-type: none"> • Osalemine laulmisel: plaksutab või laulab kaasa. • Nime-, tere-, värvi- ja iseteenindamislaulud. • Laulud vastavalt päevaosale, aastarütmile. • Esinemine teistele. 	
Pillimäng	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Muusikale kaasamängimine kehapihil (rütmi kaasa plaksutamine) õpetajaga koos või ettenäitamisel. • Rütmi kaasamängimine saatemuusikaga (randmekuljused, marakas, kõlapulgad). • Mängimine pillil, üks heli; heli ja vaikuse vaheldumine; palju helisid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab kasutada rütmipille. • Mängib muusikale kaasa rütmipillil Eristab ühe ja mitme rütmipilli heli.
Muusikalis-rütmiline liikumine	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Liikumised koos õpetajaga vastavalt laulu tekstile ja muusika meeleolule (paigaltammumine). • Eristab inimhäali teistest häältest. • Tunneb ära korduvaid häali ja mürasid ruumis ja looduses. 	<ul style="list-style-type: none"> • Matkib liigutusi, liigub muusikale vastavalt õpetaja eeskujul.

II arengutase
3. – 6. klass

Õpetuse rõhuasetused

- õpilane õpib/harjutab sihipäraselt kasutama rütmipille;
- õpilane õpib/harjutab pillimängu, laulmist ja laulumängu – areneb eri kehaosade koostöö;
- õpilane õpib hindama muusikat *meeldib- ei meeldi* põhimõttel.

Õppesisu ja taotletavad õpitulemused

Muusika kuulamine	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Muusikapalade kuulamine. • Erinevate häälte äratundmine (nais-, mees-, lastehääled). Marsi eristamine teistest rütmidest. • Muusikapalade tunnuste <i>kurb-rõõmus, vali-vaikne, kiire-aeglane</i>, eristamine muusikalises näidetes ja väljendamine liikumises. • Kontsertide külastamine. • Esinemine muusikatunnis kaasõpilastele ja koolipidudel. • Eesti rahvamuusika. • Eesti levimuusika. 	<ul style="list-style-type: none"> • Eristab muusikapalade tunnuseid (kurb-rõõmus), kiiret ja aeglast rütmi. • Eristab õpitud laulu ja tantsuviisi, marsi.
Laulmine	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Jõukohaste rahva- ja lastelaulude laulmine. • Tuttavate meloodiate äratundmine. • Laulu sisule vastava karakteriga ilmekas laulmine, hääle tugevuse muutmine lauldes. • Tunnete väljendamine laulu ja muusika abil. • Laulmine mitmekesi ühtses tempos. • Hoidumine hääle liigsest pingutamisest. • Oma (laulu) hääle äratundmine lindilt. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab laulda õpitud laste- ja rahvalaulu valjult ja vaikselt, oskab muuta hääle tugevust.
Pillimäng	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Rütmide kuulamine ja taasesitamine rütmipillidel, aeglane ja kiire rütm. Rütmipillidel mängimine. • Rütmi kaasamängimine. • Heli tekitamine pillidel. Eri pillidel mängitud tuttava muusikapala 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab kasutada erisuguseid rütmipille.

äratundmine, kasutatud pilli nimetamine. <ul style="list-style-type: none"> • Rahvapillidel mängitud palade kuulamine. • Eesti rahvamuusika. 	
Muusikalis-rütmiline liikumine	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Muusikapala tunnuste väljendamine liikumises. • Rütmikas õpitud tantsuelementide (kõnd-jooks, päkkadel kõnd, keerutamine paarilisega, liikumine hanereas ja ringis nii üksi kui paarilisega) kasutamine õpetaja seatud tantsudes. • Liikumise tempo, rütmi ja suuna muutmine sõnalise märguande või muusika tajutava muutuse järgi. • Osalemine laulu- ja ringmängudes. 	<ul style="list-style-type: none"> • Liigub vastavalt muusika tunnustele.

III arengutase

7. – 9. klass, Lisa Aastad

Õpetuse rõhuasetused

- õpilane tutvub tänapäeva muusika eri stiilidega ja oskab valida oma eelistusi;
- õpilane tegeleb muusika kui harrastusega.

Õppesisu ja taotletavad õpitulemused

Muusika kuulamine	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Muusikapalade kuulamine: soololaul, koorilaul; kõrge ja madal hääl.• Orkester, erinevad pillid.• Muusika seostamine elu ja loodusega. Loodushäältega seotud muusika kuulamine.• Muusikaetenduste ja kirikukontsertide külastamine.• Orel.• TV ja raadiost muusikasaadete jälgimine/kuulamine.• Teiste maade rahvamuusika.• Teiste maade levimuusika.• Klassikaline muusika.	<ul style="list-style-type: none">• Eristab soololaulu koorilaulust, kõrget ja madalat häält.• Eristab orkestrit üksiku muusikainstrumendi mängust. • Eristab levi- ja klassikalist muusikat.
Laulmine	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Eakohaste laulude (lemmiklaulud) laulmine.• Seltskonnalaulud: kooslaulmine, muusikalised mängud, pillisaated.• Laulmine koos liikumise, liigutuste või pillimänguga.• Esinemine kontserdil: oma ja teiste tegevuse kooskõlastamine.• Hääle tugevuse võimendamine (võimendustehnika, mikrofonid).• Hoidumine liiga valjust helist (muusika, müra) kui kahjustavast toimest kuulmisele.	<ul style="list-style-type: none">• Osaleb koorilaulus
Pillimäng	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Erinevast materjalist pillide kuulamine.• Kaasmängud rütmi- ja meloodiapillidel õpitud lauludele ja instrumentaalpaladele.	<ul style="list-style-type: none">• Eakohaste laulude (lemmiklaulud) laulmine.• Seltskonnalaulud: kooslaulmine, muusikalised mängud, pillisaated.• Laulmine koos liikumise, liigutuste

<ul style="list-style-type: none"> • Osalemine ansambli mängus. 	või pillimänguga. <ul style="list-style-type: none"> • Esinemine kontserdil: oma ja teiste tegevuse koostöölastamine. • Hääle tugevuse võimendamine (võimendustehnika, mikrofonid). • Hoidumine liiga valjust helist (muusika, müra) kui kahjustavast toimest kuulmisele.
Muusikalis-rütmiline liikumine	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Kõnd, jooks, võimalikult täpne reageerimine muusika muutustele. • Liikumine ja tantsimine koos teistega. • Osalemine paaritantsus (nt laulu- ja ringmängudes). 	<ul style="list-style-type: none"> • Osaleb seltskonnatantsudes, laulab ja tantsib koos teistega muusika saatel.

RÜTMIKA

Rütmika õpetamise eesmärgiks toimetulekuõppes on arendada iga lapse individuaalsetest eeldustest lähtuvalt rühti, tasakaalu, koordineerimise, liikuvust, ruumi- ja rütmitaju.

Rütmika õpetamine on tihedalt lõimunud teiste ainete õpetamisega.

Rütmikatunnid toetuvad pedagoogilisele muusikateraapiale ning kehalise kasvatus tundides õpitule.

Rütmikatundides kujundatakse õpilastel verbaalseid ja mitteverbaalseid suhtlemisoskusi. Selleks kasutatakse teiste ainete tundides ja vaba aja tegevustes õpitud salme, rütmilisi luuletusi.

Rütmikatundides õpitakse tantse ja mängu, mida esitatakse klassi- ja koolipidudel.

I arengutase

1. – 2. klass

Õpetuse rõhuasetused

- õpilane õpib kuulamis-, jälgimis-, matkimis-, mõistmis-, ja lihtsamate korralduste täitmise oskusi;
- õpilane õpib tunnetama oma keha ja liigutusi, areneb ruumitaju.

Õppesisu ja taotletavad õpitulemused

Harjutused kehatunnetuse saavutamiseks	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Kiikumisharjutused.• Käte kõverdamine ja sirutamine, plaksutamine, rusikasse surumine ja avamine.• Roomamine.• Põlvedel ja neljakäpukil käimine.• Lükkamine ja vedamine.• Lõdvestumine.	<ul style="list-style-type: none">• Sooritab kehatunnetusharjutusi koostegevuses, imiteerimise, näidise, instruksiooni (verbaalne/alternatiivsete vahenditega) järgi.• Kõverdab ja sirutab käsi, pigistab rusikasse, plaksutab.• Liigub roomates, põlvedel ja neljakäpukil.
Koordineerimisharjutused	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Erinevad liikumisviisid: kõnd, jooks, hüplemine.• Erineva rütmi ja tempoga liikumine.• Liikumine ringis.• Marssimine; tantsuelemendid.	<ul style="list-style-type: none">• Liigub erineva rütmiga ja tempoga muusika saatel.• Liigub ringis.• Tunneb ära erinevate harjutuste ja tegevustega kaasnevat muusikat.
Rühi- ja tasakaaluharjutused	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Igapäevased tegevused.• Harjutused peegli ees kehahoiu korrigeerimiseks.	<ul style="list-style-type: none">• Sooritab rühi- ja tasakaaluharjutusi koostegevuses, imiteerimise, näidise, instruksiooni

<ul style="list-style-type: none"> • Rütmilised harjutused käte ja õlgadega. • Ülakeha painutused. • Harjutused sensoorteraapia-ja füsiorullpallidega. <p>Sirutus – ja lõdvestusharjutused</p>	(verbaalne/alternatiivsete vahenditega) järgi.
Sotsiaalset ja emotsionaalset arengut toetavad harjutused	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Harjutused peegli ees. • Õpetaja tegevuse matkimine. • Lindude ja loomade kõnnaku ja tegevuste matkimine. • Lihtsamad tantsud. • Kullimängud. • Laulumängud. • Harjutused langevarju, rätikute ja lintidega. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sooritab sotsiaalset ja emotsionaalset arengut toetavaid harjutusi koostegEVuses, imiteerimise, näidise, instruksiooni (verbaalne/alternatiivsete vahenditega) järgi. • Liigub erineva rütmiga muusika saatel. • Tantsib lihtsaid tantse ja laulumänge. • Tunneb ära erinevate harjutuste ja tegevustega kaasnevat muusikat. • Esineb õpitud tantsude ja ringmängudega klassi ning kooli üritustel.
Lõdvestusharjutused	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Rahustava muusika ja puudutuselementide saatel õpitakse lõõgastuma ja tunni pinget maandama. 	<ul style="list-style-type: none"> • Õpilane naudib lõõgastumist.

II arengutase
3. – 6. klass

Õpetuse rõhuasetused

- õpilane õpib/harjutab erisuunalisi liigutusi ja eri kehaosade mootorika koordineerimist;
- õpilane õpib kontrollima oma keha asendit, ruumis liikumist;
- õpilane osaleb mängudes ja lauludes, õpib sotsialiseeruma.

Õppesisu ja taotletavad õpitulemused

Harjutused kehatunnetuse saavutamiseks	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Kontaktliikumise harjutused, harjutused rütmi ja liisusalvide saatel. • Liikumise kiirendamine ja aeglustamine; liikumissuuna muutmine. • Liikumismängud. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sooritab õpitud kehatunnetusharjutusi eeskuju järgi ning vajalikus rütmis ja tempos. • Liigub kooskõlas muusikaga.
Koordinatsiooniharjutused	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Kõnd päkkadel ja kandadel, takistuste ületamine, tagurpidi kõnd. • Käte ja jalgade samaaegsed harjutused. • Hüppeharjutused paigal, jalad koos, harki-kokku hüpped, hüpped üle esemete, hüpped batuudil. • Külgsamm, galopp. • Harjutused väikeste pallidega. • Koordinatsiooniharjutused erineva rütmi ja tempoga muusika saatel. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sooritab õpitud koordinatsiooniharjutusi eeskuju järgi ning vajalikus rütmis ja tempos. • Liigub kooskõlas muusikaga.
Rühi- ja tasakaaluharjutused	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Kõnd võimlemispingil. • Põlve- ja sääretõstekõnd, tagurpidi kõnd. • Kombineeritud harjutused kõnni- ja jooksusammudega. • Kombineeritud hüpped: hüpped ühel jalal, rõngast rõngasse, hüpped batuudil. • Harjutused erinevate vahenditega: võimlemiskepid, pallid, hüpits. • Sirutus – ja lõdvestusharjutused. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sooritab õpitud rühi- ja tasakaaluharjutusi eeskuju järgi ning vajalikus rütmis ja tempos.
Sotsiaalset ja emotsionaalset arengut toetavad harjutused	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Harjutused paaris ja rühmas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sooritab õpitud sotsiaalset ja

<ul style="list-style-type: none"> • Liikumine ravis, kolonnis. • Ringmängud. • Lihtsamad tantsud õpitud tantsusammudega. • Rahvatantsud. 	<p>emotsionaalset arengut toetavaid harjutusi eeskju järgi ning vajalikus rütmis ja tempos.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teab oma kohta ravis ja suudab seda hoida tantsimisel, harjutuste sooritamisel. • Liigub kooskõlas muusikaga. • Tunneb ära õpitud rahvatantsu, suudab seda kaasa tantsida. • Esineb õpitud tantsude ja ringmängudega kooli üritustel.
Lõdvestusharjutused	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Rahustava muusika saatel lõõgastumine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Õpilane naudib lõõgastumist.

III arengutase

7. – 9. klass, Lisa Aastad

Õpetuse rõhuasetused

- õpilane õpib tantsima lihtsaid seltskonnatantse, õpib rollikohaselt käituma;
- õpilane valib liikumiskavade õppimisel oma muusikaeelistusi.

Õppesisu ja taotletavad õpitulemused

Harjutused kehatunnetuse saavutamiseks	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Rütmi-improvisatsioonid.• Tantsusammude valik muusika järgi.	<ul style="list-style-type: none">• Matkib õpitud tantsusamme, lihtsamaid tantsujooniseid.• Improviseerib tantsu muusika järgi.
Koordinatsiooniharjutused	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Hüppeharjutused paigal ja liikumisel.• Külgsamm, galopp, juurdevõtusamm.• Rütmisalmide lugemine koos rütmiliste liigutustega: plaksutamine, patsutamine, trampimine.• Harjutused väikeste pallidega, kurikatega, lindiga.• Koordinatsiooniharjutused erineva rütmi ja tempoga muusika saatel.	<ul style="list-style-type: none">• Sooritab koordinatsiooniharjutusi vajalikus rütmis ja tempos.
Rühi- ja tasakaaluharjutused	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Ronimine kaldpingil.• Kombineeritud rütmilised harjutused erinevate vahenditega.• Hüpped üle takistuste, hüplemine hübitsaga.• Kombineeritud võimlemisharjutused, venitusharjutused.• Sirutus – ja lõdvestusharjutused.	<ul style="list-style-type: none">• Sooritab rühi- ja tasakaaluharjutusi vajalikus rütmis ja tempos.
Sotsiaalset ja emotsionaalset arengut toetavad harjutused	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Erinevad tantsujooniseid.• Liikumiskavad.• Seltskonnatantsud, ringmängud.• Erinevate rahvaste tantsud.• Diskotantsud.	<ul style="list-style-type: none">• Matkib õpitud tantsusamme, lihtsamaid tantsujooniseid.• Improviseerib tantsu muusika järgi.• Tantsib lihtsamaid seltskonnatantse, oskab tantsule paluda, tantsu lõpetada.• Esitab õpitud liikumiskava, tantsu, esineb õpitud tantsude ja ringmängudega üritustel
Lõdvestusharjutused	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Lõõgastava muusika valik, pingete maandamine.	<ul style="list-style-type: none">• Õpilane lõõgastub teadlikult.

TÖÖÕPE

Igapäevatoimingutega toimetulekuks on vaja omada töökogemusi ning -oskusi. Nende kogemuste ja oskuste andmine ongi toimetulekuõppe tööõppe eesmärk. Tööõppe temaatika hõlmab valdkondi, mis on otseselt seotud igapäevatoimingutega koolis, kodus ning selle lähiümbruses. Õpilastel kujundatakse teadmisi ja oskusi, mis on vajalikud igapäevaste kodu- ja majapidamistöödega toimetulekuks ning toeks elukutsevalikul. Tööõpe on tihedalt seotud teiste ainetega.

Tööõppe tundide läbiviimisel tuleb kindlasti arvestada iga õpilase füüsilist, vaimset ja sotsiaalset omapära. Peale üldiste tööoskuste tuleb arendada ka sotsiaalseid oskusi nagu näiteks koos tegutsemine, abi küsimine, teiste abistamine, võimalikult adekvaatne enesehindamine.

Õppetöö on kontsentriiline, järgneval õppeaastal laiendatakse eelmisel õppeaastal omandatud teadmisi ja oskusi. Kuna tööõpetuse valdkonda kuuluvad teemad on praktilised tegevused, mis koosnevad paljudest alaoperatsioonidest, on ainekavas ainesisu välja toodud iga õppeaasta kohta eraldi.

KODUNDUS

Kodunduse aine õpetamise eesmärgiks on töökogemuste ja –oskuste omandamine igapäevatoimingutega toimetulemiseks. Hõlmatakse valdkondi, mis on otseselt seotud igapäevatoimingutega kodus ja tihedalt seotud elu- ja toimetulekuõppe ainega.

Tunnis tuleb arvestada iga õpilase füüsilist, vaimset ja sotsiaalset omapära. Peale üldiste tööoskuste arendatakse ka sotsiaalseid oskusi, nagu näiteks koos tegutsemine, abi küsimine ja abi pakkumine.

Õppetöö on kontsentriiline, järgnevatel õppeaastatel laiendatakse eelmisel õppeaastal omandatud teadmisi ja oskusi.

Kodunduse tunnid on paaristunnid, alates 6. klassist 2 tundi nädalas. Lisa Aastal on nädalas 4 tundi. Kuna alati ei pruugi õpilasgrupp moodustuda vaid ühe klassi õpilastest (on liitgrupid), siis on ainesisu koostamisel sellega arvestatud.

Kodunduse tundide läbiviimisel on aluseks õpikud: „Kodundus 5.-6.klassile“ 1997, „Kodundus 4.-6.klassile“ 2008, „Kodundus 7.-9.klassile“ 1998 ja „Kodundus 7.-9.klassile „ 2011.

II arengutase

6.klass

Õpetuse rõhuasetused

- Üksikute töövõtete õpetamine, nende õige järjekord lihtsamates kodu korrashoiu ja toidu valmistamisega seotud töödes.
- Hügieeniharjumuste kujundamine.
- Ohutute töövõtete õpetamine.
- Lauakombed, laua katmine ja kaunistamine.
- Tervislike toitumisharjumuste kujundamine.
- Säätlik majandamine, loodussõbraliku keskkonna loomise algtõdede omandamine.

Õppesisu ja taotletavad õpitulemused

Toitlustamine	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Hommiku-, lõuna ja õhtusöögi ning piduliku laua jaoks lauanõude suunatud valimine vastavalt menüüle. • Pidulik laud: küünlad, linikud, lilled, nõud. • Hommiku- ja õhtusöögi laua katmine ja koristamine. • Abistamine lõunalaua ning piduliku laua katmisel. 	<ul style="list-style-type: none"> • Leiab suunamisel vajalikud lauanõud ja vahendid hommiku-, lõuna- ja õhtusöögi ning piduliku laua katmiseks, abistab laua katmisel. • Täidab lihtsamaid toitlustamisega seotud tööülesandeid meeldetuletamisel. • Abistab teisi jõukohaste tööülesannete täitmisel. • Täidab talle antud ülesande ühe osana tegevusest/tööst. • Viib alustatud töö enamasti lõpuni.
Köögitööd	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Hügieeninõuded köögis töötamisel: käte pesemine, rõivastus. • Köögi sisustus ja selle kasutamine: kapid, kraanikauss. • Kodumasinad ja ohutusnõuded nendega töötamisel. • Kodumasinade kasutamine abiga: pliit, külmutuskapp, nõudepesumasin, veekeetja, röster, kohviaparaat, mikser, vahvlmasin. • Nõude pesemine, nõudepesuvahendi kasutamine. • Nõude kuivatamine: restile, rätikule nõrguma, rätikuga kuivatamine. • Köögi korrastamine: nõude ja toiduainete paigutamine ettenähtud kohtadesse. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab ja suunamisel täidab õpitud köögitööde juures hügieeni- ja ohutusnõudeid. • Teeb lihtsaid köögitöid. • Tunneb igapäevast kodutehnikat ja oskab neid juhendamisel kasutada. • Abistab teisi jõukohaste tööülesannete täitmisel. • Täidab talle antud ülesande ühe osana tegevusest/tööst. • Viib alustatud töö enamasti lõpuni.
Toidu valmistamine	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Lihtsa hommikusöögi valmistamine. • Viilutatud leivale, saiale või/määrdevõide määrimine. • Saia/leiva röstimine rösteris. • Vee keetmine veekeetjaga. • Tee- ja mahlakontsentraadist külma ja kuuma joogi valmistamine. • Puuviljade, aedviljade tükeldamine. Aedviljasalati valmistamine. • Valmistaigna rullimine, tükeldamine, küpsetamine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Valmistab lihtsa hommikusöögi. • Tükeldab puu- ja aedvilja. • Valmistab suunamisel valmistaignast küpsetisi. • Tunneb igapäevast kodutehnikat ja oskab neid juhendamisel kasutada. • Täidab talle antud ülesande ühe osana tegevusest/tööst. • Viib alustatud töö enamasti lõpuni. • Koristab pärast töö lõpetamist oma töökoha.

<ul style="list-style-type: none"> • Küpsiste, saiakeste küpsetamine valmistaignast, nende kaunistamine. 	
Sisseostude tegemine	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Pakendite ja toiduainete äratundmine köögis, poes. • Ostunimekirja (fotod, pildid, sõnad) koostamine ja lugemine. • Toiduainete ostmine poest/turult: kaupade suunatud leidmine, maksmine kassas. • Poes kingituste valik sõbrale sünnipäevaks, jõuludeks. Kingituste pakkimine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Koostab (abiga) ostunimekirja ning kasutab seda sisseostude sooritamisel. • Valib suunamisel sõbrale kingituse. Pakib kingituse.

III arengutase

Õpitakse uusi töövõtteid, erinevateks töödeks vajalikke töövahendeid ja masinaid. Tähelepanu pööratakse töö lõpetamise vajalikkusele ja tööoperatsioonide õigele järjekorrale. Praktiseeritakse sotsiaalse suunitlusega tööülesandeid, nagu teiste abistamine, abi küsimine ja pakkumine. Tehakse tööd üheaegselt ühes ruumis, ühise lähtematerjaliga ning ühist eesmärki silmas pidades. See võimaldab anda igale õpilasele tema võimetele vastava tööülesande, seeläbi kujundada õpilaste võimalikult adekvaatset enesehinnangut, ka sotsiaalset oskust (koostööd teistega).

7. – 9. klass, Lisa Aastad

Õpetuse rõhuasetused

- Eluks ettevalmistamise, ohutute ja praktiliste tööskuste õpetamise süvendamine.
- Hügieeniharjumuste kujundamise, tervislike toitumisharjumuste ning lauakommete õpetamise süvendamine.
- Rahvakombed, tähtpäevade tähistamine.
- Säästliku majandamise ja loodussõbraliku keskkonna loomise süvendamine.

Õppesisu ja taotletavad õpitulemused

Toitlustamine	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Lõunasööginõude valimine ja paigutamine.• Lõunasöögilaua katmine ja koristamine.• Teemaatiliste pidulaudade katmine.• Rootsi laud, selle katmine.• Nimekaartide ja kaunistuste kasutamine peolauas.• Ühekordsete nõude kasutamine.• Piknikukorvi komplekteerimine, piknikulaua katmine.	<ul style="list-style-type: none">• Katab lauda erinevateks söögikordadeks ja sündmusteks ning koristab seda pärast söömist.• Komplekteerib piknikukorvi.• Küsib vajaduse korral abi ülesande täitmiseks.• Osaleb võimetekohaselt ühistöös.• Viib alustatud töö lõpuni.
Köögitööd	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Kodumasinad ning ohutusnõuded nendega töötamisel.• Kodumasinade kasutamine: elektri- ja gaasipliit, nõudepesumasin, veekeetja, kohviaparaat, mikser.• Kodumasinade puhastamine.• Köögikella kasutamine.• Sõela kasutamine.• Riivi kasutamine.• Pajalappide/kinnaste kasutamine.• Pannide, pottide, küpsetusvormide puhastamine.• Toiduainete säilitamine külmikus.	<ul style="list-style-type: none">• Teab hügieeni- ja ohutusnõudeid erinevate õpitud tööde juures ja täidab neid.• Teeb köögitöid.• Tunneb kodutehnikat ja oskab sellest endale olulisi seadmeid kasutada.• Loeb lihtsaid skeeme majapidamismasinatelt, oskab nende järgi tegutseda.• Küsib vajaduse korral abi ülesande täitmiseks.• Osaleb võimetekohaselt ühistöös.• Viib alustatud töö lõpuni.

<ul style="list-style-type: none"> • Prügi sorteerimine. 	
Toidu valmistamine	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Leiva, saia, vorsti lõikamine. • Juustunõu kasutamine. • Lihtsate retseptide (skeemide) järgi toidu valmistamine. • Puljongi valmistamine kontsentraadist. • Poolfabrikaatidest, konservidest, pakisuppidest lihtsa toidu valmistamine. • Makaronide, muna keetmine. • Aedviljade puhastamine ja koorimine. • Praekartulite valmistamine. • Toiduainete küpsetamine (kana, kala, juurviljad). • Lihtsate magustoitude valmistamine (vahustamised). • Vahvlite küpsetamine vahvlimasinaga. • Koogi küpsetamine. • Toidu soojendamine. • Toidu serveerimine ja kaunistamine. • Ülesannete jaotamine toiduvalmistamisel. 	<ul style="list-style-type: none"> • Valmistab lihtsat toitu skeemi/retsepti järgi. • Valmistab poolfabrikaatidest ja konservidest lihtsat toitu • Kaunistab ja serveerib toidu. • Osaleb ülesannete jaotamisel söögivalmistamise juures. • Küsib vajaduse korral abi ülesande täitmiseks. • Osaleb võimetekohaselt ühistöös. • Viib alustatud töö lõpuni.
Sisseostude tegemine	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Järgmise päeva menüü suunatud koostamine ja sisseostude planeerimine. • Ostunimekirja koostamine lihtsa retsepti (skeemi) järgi. • Ostunimekirja kasutamine sisseostude tegemisel. • Sobivate rõivaste valimine (värvitoonid, suurus) kaupluses. • Ostude sooritamiseks ligikaudse rahasumma määratlemine. • Lihtsa eelarve koostamine (nädal, kuu). 	<ul style="list-style-type: none"> • Koostab suunamisel järgmise päeva menüü ja planeerib sisseostud. • Koostab ja kasutab ostunimekirja. • Valib kaupluses sobivad riideesemed. • Määratleb abiga ostudeks vajamineva rahasumma.

KODU JA KORRASHOID

III arengutase

8,9klass, Lisa Aastad

Õpetuse rõhuasetused

- õpilane õpib/täiustab/kinnistab omandatud- ja uusi töövõtteid.
- õpilane õpib kasutama enamlevinud kodumasinaid.
- õpilane pöörab rohkem tähelepanu tööoperatsioonide õigele järjekorrale ning töö lõpetamise vajalikkusele.
- õpilane õpib täitma tööülesandeid, mille puhul töö tulemus saabub alles teatud aja möödudes.
- õpilane õpib oma tegevusi ja töö tulemust planeerima, valima ise sobivaid töövahendeid ning konkreetse töö teostamiseks vajaminevaid osatoiminguid järjestama.
- õpilane õpib oma töö tulemusi hindama/kontrollima.

Õppesisu ja taotletavad õpitulemused

Ruumide korrashoid ja koristamine	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Mööbli ratsionaalne paigutamine klassis, eluruumides.• Ühiselt kasutatavate ruumide (trepikojad) korrashoid ja koristamine.• Puhastusainete hoiatavad tingmärgid ja nende arvestamine tegevustes.• Kummikinnaste kasutamine.• Seinte (värvitud, plaaditud) pesemine, puhastusvahendite valimine ja kasutamine.• Valamute, WC-pottide puhastamine, selleks vajalike vahendite valimine ja kasutamine.• Peeglite, ukseklaaside, akende pesemine; puhastusvahendite valimine ja kasutamine.• Kodutekstiilide kasutamine.• Tekkide, mööblikatete kloppimine klopitsaga, käsitsi.• Pehme mööbli, radiaatorite puhastamine tolmuimejaga.• Suurpuhastus: kardinad, katted, kuplid.• Korrapidaja ülesannete järjestamine. Ülesannete jaotamine koristustöödel.• Vajalike kodutööde planeerimine nädalaks	<ul style="list-style-type: none">• Teeb juhendamisel majapidamistöid.• Teab hügieeni- ja ohutusnõudeid erinevate õpitud tööde juures ja täidab neid.• Tunneb kodutehnikat ja oskab sellest endale olulisi seadmeid kasutada.• Küsib vajaduse korral abi ülesande täitmiseks.• Osaleb võimetekohaselt ühistöös.• Viib alustatud töö lõpuni.• Planeerib (abiga) nädalaks kodutööd.•

Inimene ja töö	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Kodukoha lähedal asuvad ettevõtted. • Õpilastele sobivad ametid: koristaja, pesumasinist, haljastustöötaja, majahoidja, köögitöoline, laadija, sulane jms. • Töötamine erinevates õppetöökodades: puutöökoda, aed, pesuköök, õppeköök jne. • Kutse õppimise võimalused. • Puudega inimeste töökodade (toetatud töötamine) tutvustamine. • Üksteise abistamine töödes. • Vanade inimeste, nooremate ja puudega inimeste abistamine. • Abi palumine töö tegemisel. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb erinevaid jõukohaseid ameteid. • Omab esmast töökogemust õppetöökogas. • Küsib vajaduse korral abi ülesande täitmiseks. • Märkab (suunamisel) abivajajat ja pakub abi. • Osaleb võimetekohaselt ühistöös.
Asjad ja nende korrashoid	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Meie oma, võõras. • Töövahendite ratsionaalne paigutus, ärapanek peale kasutamist ja hoidmine. • Erinevate panipaikade korrashoid ja koristamine. • Asjade pakkimine väljasõiduks, ekskursiooniks. Vajalike asjade nimekirja koostamine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Omab ettekujutust <i>meie oma-võõras</i>. • Hoiab korras panipaigad klassiruumis, osaleb panipaikade koristamisel/suurpuhastusel. • Koostab (abiga) nimekirja väljasõiduks vajalikest asjadest, pakib asjad. • Osaleb võimetekohaselt ühistöös.
Rõivastus ja selle hooldus	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Pesumärkide lugemine: käsitsipesu, masinpesu, ainult keemiline puhastus, vajab triikimist, ei vaja triikimist. • Pesu sorteerimine: kirju, valge/hele, tume pesu. • Pesu pesemine automaatpesumasina: pesu panek masinasse, sisselülitamine, pesu väljavõtmine. • Pesupulbri valimine. • Automaatpesumasina temperatuuri reguleerimine pesumärkide järgi. • Pesu pesumajja viimine. • Triikraua sisse- ja väljalülitamine. • Triikraua temperatuuri valimine vastavalt pesumärgile. • Aurustaja kasutamine/pesu 	<ul style="list-style-type: none"> • Valib riitumiseks tegevusele ja olukorrale vasta riidetuse ja jalatsid. • Loeb lihtsaid skeeme ja jooniseid rõivastelt ning majapidamismasinatelt ja oskab nende järgi tegutseda. • Peseb pesu automaatpesumasinaga. • Paigutab triigitud pesu panipaika. • Õmbleb nõõbii, parandab õmbluse. • Hooldab jalanõusid. <ul style="list-style-type: none"> • Triigib pesu.

niisutamine. <ul style="list-style-type: none"> • Pesu triikimine. • Triikimise ohutusnõuded. • Triigitud pesu sorteerimine, kappi paigutamine. 	
Tööd õues ja aias	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Kõögivilja – ja lilletaimede ettekasvatamine. • Kaevamine, külvamine, istutamine, kastmine, rohimine, kõplamine. • Saagi koristamine aias, põllul, metsas. • Puude istutamine. • Toataimede ümberistutamine. • Luuaga pühkimine. • Prahi äravedu. • Puistematerjali puistamine libedatele teedele. • Pinkide, värvimine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Valib riietumiseks tegevusele ja olukorrale vastava riietuse ja jalatsid. • Teeb juhendamisel lihtsamaid töid õues ja aias. • Teab ohutusnõudeid erinevate õpitud tööde juures ja täidab neid. • Küsib vajaduse korral abi ülesande täitmiseks. • Osaleb võimetekohaselt ühistöös. • Viib alustatud töö lõpuni.

AIANDUS
Lisa Aastad

Õpetuse rõhuasetused

- õpetamisel on praktiline suunitlus;
- õpilane õpib ja harjutab uusi töövõtteid ja teab ohutustehnikanõudeid;
- õpilane hoiab korras oma töökoha ja töövahendid, on töö juures püsiv ja täpne.

Õppesisu ja taotletavad õpitulemused

Tööd õues ja aias	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Köögivilja – ja lilletaimede ettekasvatamine.• Kaevamine, külvamine, istutamine, kastmine, rohimine, kõplamine.• Saagi koristamine aias, põllul, metsas.• Puude istutamine.• Toataimede ümberistutamine.• Luuaga pühkimine.• Prahi äravedu.• Puistematerjali puistamine libedatele teedele.• Pinkide, värvimine.	<ul style="list-style-type: none">• Valib riietumiseks tegevusele ja olukorrale vastava riietuse ja jalatsid.• Teeb juhendamisel lihtsamaid töid õues ja aias.• Teab ohutusnõudeid erinevate õpitud tööde juures ja täidab neid.• Küsib vajaduse korral abi ülesande täitmiseks.• Osaleb võimetekohaselt ühistöös.• Viib alustatud töö lõpuni.

SAVITÖÖ

Savitöö on lähedalt seotud teiste ainete teemadega. Savitöö tegevuse tundides harjutatakse praktiliseks tööks vajalike liigutuste sooritamist, tekitatakse huvi tegevuse vastu ja soovi ise midagi esteetiliselt kujundatult valmis teha. Praktilise tegevuse kaudu mõjub voolimine teraapiliselt tasakaalustava kunstialana.

Omandab baasoskused nagu mõõtmine, kavandamine, rullimine, voolimine, kleepimine, pesemine, viimistlemine, dekoreerimine, glasuurimine, maalimine, põletamine. Vastavalt õpilase võimetele antakse erineva raskusega ülesandeid.

Savitöö kaudu ärgitatakse oma emotsioone väljendama, arendatakse väljendusoskust, individuaalsust ja loovust. Nendel tundidel on kõnearenduslik suunitlus.

II arengutase

Õpetuse rõhuasetused

- õpilane õpib tundma erinevaid savisid ja glasuurisid, töövahendeid, nende omadusi ning kasutamisevõimalusi;
- õpetamisel on praktiline suunitlus;
- õpilane õpib ja harjutab uusi töövõtteid ja teab ohutustehnikanõudeid;
- õpilane hoiab korras oma töökoha ja töövahendid, on töö juures püsiv ja täpne.
- õpilane õpib ja harjutab osadest terviku moodustamist;
- õpilane õpib valima materjali- ja töö teostusvalikuid
- õpilane õpib ja harjutab tegevusega kaasnevat suhtlemist ja tegevuse kommenteerimist;
- õpilane lõpetab alustatud töö.

Õppesisu ja taotletavad õpitulemused

Kujutamiseõpetus	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Eelnevalt analüüsitud lihtsa loodusliku objekti (õis, puu, lind) kujutamine vaatluse või näidise järgi.	<ul style="list-style-type: none">• Õpilane oskab kasutada voolimistehnikat• Õpilane valmistab voolimistehnikas muna-tibu-kana, savililled või käbid. Võimalus teha loomi, linde, puid.
Värvuseõpetus	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Glasuuride segamine, värvuse hele ja tume toon.• Marmoriseerimine ja mitu korda katmine.	<ul style="list-style-type: none">• Õpilane oskab segada põhivärvusi uute toonide tekitamiseks.• Oskab värvusi helestada ja tumestada ja teha üleminekuid.• Oskab kasutada erinevaid tehnikaid.
Materjaliõpetus	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Glasuuride segamine, glasuuri äratundmine.	<ul style="list-style-type: none">• Teeb juhendamisel ühtlasi pinnakatmisi.

<ul style="list-style-type: none"> • Materjali tunnetades ruumitaju ja sensomotoorse koordineerimise arendamine. • Taaskasutuse põhimõtted. • Meisterdamine olmejääkidest. 	<ul style="list-style-type: none"> • Detailide voolimine ja kokkupanemine. • Ruumide kaunistamine hubase töökeskkonna loomisel. • Metsaaluse puhastamine klaasikildudest ja nende sulatamine.
Tarbekunst ja dekoratiivne kompositsioon	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Riba- ja ringmustrite koostamine. • Tarbeesemete ja nende kujutiste dekoreerimine • Ruumide kaunistamine juhendamisel 	<ul style="list-style-type: none"> • Dekoreerib tarbeesemeid või nende kujutisi juhendamisel või teeb seda iseseisvalt. • Koostab kindla riba- või ringmustriga. • Teeb savidetailidest kaunistusi kuusele või raagus puule
Tehnikate õpetus	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Tutvumine trüki- ja paljundustehnikatega. • Punumistehnika • Rullimistehnika 	<ul style="list-style-type: none"> • Teeb juhendamisel töid kasutades trükimustreid saviplaadil • Kasutab tehnikat erinevate vormide tegemisel.
Voolimine ja treimine	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Lihtsa mitmeosalise loodusliku objekti (seen) voolimine. • Jälgib treimiseõpetust ja tutvub töötsükklitega. 	<ul style="list-style-type: none"> • Voolib lihtsa mitmeosalise loodusliku objekti. • Oskab rääkida treimisest
Tundekasvatus	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Tutvub ajalooliselt väljakujunenud Savikultuuriga. • Täpp ja kriips mustrite koostamine. • Kasutab oma fantaasiat vormi loomisel. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teeb ürgaja inimeste tehnikas kausikese või aluse. • Oskab lihtsaid mustrimärke kasutada oma töös. • Voolib pisiplastikas midagi enneolematut.
Peenmotoorika	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Saviribade lõikamine • Erikujuliste kujundite väljalõikamine • Väikeste vormide voolimine 	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab joonlauda ja nuga savide lõikamisel. Valmib kuumõu alus. • Kasutab lihtsat juhendit tarbevormi tegemisel. • Saab hakkama savimedaljonide tegemisega.
Muud materjalid	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Naharibade ja-kujundite lõikamine, 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab valida töövahendit ja tegutseda

<p>kleepimine, sõlmimine.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lihtsad nahkehistööd. • Tööd kus on ühenatud takunöör ja savidetailid. • Tööd tehismaterjalidest, mis ühenatakse värviliste savidega. 	<p>vastavalt selle funktsioonile.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Käsitseb ohutult tööriistu: lööb naela, saab abiga. • Õpilane seob erinevaid sõlmi, valmib tuulekell • Oskab eristada materjale struktuuri järgi ja neid ühises kompositsioonis kasutada.
Tehniline modelleerimine	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Arhitektuursete objektide kujutamine. • Kasutab tehnilisi mustreid dekoratiivsel eesmärgil. • Ehitamine ja ladustamine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Meisterdab iseseisvalt savist silla, purde. • Kasutab teeplaatide tegemisel mänguauto rehvi jälgi. • Lumemaja või lumekoobas küünla tarvis.
Temaatilised tööd	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Lihtsa temaatilise süžeebildi koostamine savile näidise järgi. • Teematilised ühistööd (nt. kolaa) • Aastaaegade kujutamine, kasutades erinevaid tehnikaid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Joonistab ja kraabib savile lihtsa süžeebildi etteantud teemal näidise ja juhendamise järgi.
Ohutusnõuded ja tööpaik	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Elementaarsed ohutusnõuded kile, savirulli, noa, stekade jne käsitlemisel. • Tööpaiga korrashoid ja selle koristamine töö lõpul. • Õpetaja abistamine töövahendite jagamisel ja kokkukorjamisel. 	<ul style="list-style-type: none"> • Jälgib tööpaiga korrasolekut. • Teab ja järgib ohutusnõuded teravate töövahendite käsitlemisel. • Oskab rühmakollektiivis töötada. • Oskab abistada juhendajat.

III arengutase

7. – 9. klass, Lisa Aastad.

Õpetuse rõhuasetused

- õpilane teostab töid näidise-, lihtsate tööjuhiste-, skeemide jms. järgi;
- õpilane õpib tundma töövahendite ja materjalide sobivust;
- õpilane õpib looma kujutlust tulemusest, järjestama osatoiminguid ning valima vahendeid;
- õpilane õpib oma ja kaaslaste valminud töid vaatlama ja võrdlema näidisega;
- õpilane kommenteerib õpetaja suunamisel oma tegevust verbaalsete ja alternatiivsete vahenditega;
- õpilane õpib oma tundeid vastavalt võimetele kunstis väljendama.

Õppesisu ja taotletavad õpitulemused

Kujutamissoetus	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Keha proportsioonide arvestamine inimese kujutamisel.• Täiustliku vormi koostamine.• Lihtsate esemete rühma kujutamine vaatluse järgi.	<ul style="list-style-type: none">• Voolib inimest kui teatud elukutse esindaja.• Kasutab erinevaid tehnikaid vormi edasiandmiseks.
Värvusõpetus	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Glasuuride omaduste arvestamine• Soojad ja külmad värvused.• Meeleolude väljendamine ja kuulatava muusika kujutamine värvuste kaudu.• Teematilised värvikombinatsioonid (jõulud, lihavõtted jt.)	<ul style="list-style-type: none">• Teab ja eristab sooje ja külmi tone ning arvestab tihedusega.• Kasutab mitmeid erinevaid glasuuritoone ühe vormi ilmestamisel.• Okab kasutada klassikalisi värvitoone pühademeleolu edasiandmiseks.
Materjaliõpetus	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Materjalide töötlemine, liimimine parandamine javiimistlemine.• Materjalide sobivus.• Erinevate materjalide ja olmejääkide taaskasutamine praktiliste esemete valmistamisel.	<ul style="list-style-type: none">• Teeb võimalikult iseseisvalt töid ja kompositsioone erinevatest materjalidest.• Osaleb ruumide kaunistamisel tähtpäevadeks.• Klaasitükkide ärakasutamine sulatustehnikas.
Tarbekunst ja dekoratiivne kompositsioon	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Mustri kujundamine erinevatest detailidest.• Tarbeesemete kaunistamine.• Kujundustööd klassis ja kodus.• Vitraaž.	<ul style="list-style-type: none">• Teostab juhendamisel dekoratiivseid töid eri materjalist alustele.• Kaunistab erinevaid tarbeesemeid iseseisvalt valitud mustritega.• Valmistab juhendamisel erinevaid

<ul style="list-style-type: none"> • Tutvub tänapäeva tarbekunsti • ilmingutega. 	<p>vitraaže klaas, vasklint-Tiffanitehnikas</p> <ul style="list-style-type: none"> • Omab ülevaadet tähtsamatest suundadest tänapäeva tarbekunsti.
Tehniline modelleerimine	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Geomeetrilised kujundid ring, kolmnurk, ruut, ristkülik. • Kujundite võrdlemine, joonistamine, joonestamine joonlaua abil ja nimetamine. • Mustrite koostamine. Geomeetristest kujunditest koostatud jadade jätkamine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab koostada mitmest geomeetrisest kujundist koosnevat vormimängu. • Rühmitab ja joonistab kavandi, kasutades näidiskujundeid. • Vabade rütmide moodustamine kasutades värvilist klaasi. • Oskab geomeetristest kujunditest teha ruumilist või mahulist vormi.
Voolimine ja treimine	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Omandab voolimisega seotud ja vajalikke tööharjutusi nagu pigistamine, veeväljapeksmine, silumine, poleerimine. • Saab kogemuse treimise algõpetusest. Savikuuli tegemine ja tsentrisse panemine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab voolida tuntavalt koduloomi ja tunneb neile iseloomulikke omadusi. • Suudab teha pisiplastikas pühadekaunistusi • Oskab eristada erinevaid tehnikaid ja proovinud treida.
Tehnikate õpetus	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Omandab rullimise vilumuse. • Tunneb valamistehnikat. • Kasutatakse koos mitut tehnikat. 	<ul style="list-style-type: none"> • Rullimise käigus valmivad võileivaalused ja õpilane saab aru igapäevaste nõude tegemise võimalusest
Ruumitaju ja sensomotoorse kordinatsiooni arendamise ülesanded.	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Kujundilise ja ruumilise mõtlemise arengu soodustamine ja käeliste oskuste ja vilumuste treenimine 	<ul style="list-style-type: none"> • Vaimukad taiesed ehk lauakaunistused kokkadele. • Mõtleb välja meeldivaid üllatusi sõpradele , või kaunistab oma eluruumi. • Ruumide kaunistamine omavalmistatud esemetega.
Šablooni kasutamine	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Šablooni kasutamine reljeefide tegemisel • Erinevate šabloonide kasutamine ja ühendamine. • Šablooni isetegemine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab kasutada sabloone oma töö • hõlbustamiseks. • Oskab näha jateha terviktööd. • Kasutab igapäevases savitöös oma Templit

Temaatilised tööd ja tundekasvatus.	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> Rändame ajas tagasi ja teeme erinevatele ajastutele iseloomulikke esemeid. 	<ul style="list-style-type: none"> Tunneb ürg- ja kiviaja keraamikat ning valmistab praktilise töö mõnest ajastust.
Muud materjalid	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> Töö sidumine teise loodusliku materjaliga ja kompositsiooni koostamine. 	<ul style="list-style-type: none"> Iga õpilane lahendab ülesande individuaalselt oma maitsest ja võimetest lähtuvalt.
Juhenditega töötamine.	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> Elulise sisuga väga lihtsa graafilise joonise kaudu näidatud teema tegevuse juhend - skeem. 	<ul style="list-style-type: none"> Lahendab lihtsa teema tööjuhendi kaudu.

KANGAKUDUMINE
III arengutase
7.-9. klass, Lisa Aastad

Õpetuse rõhuasetused

- huvi tekitamine traditsioonilise eesti käsitöö vastu;
- ilumeele, loovuse ja värvitaju arendamine;
- loova töö kaudu eneseväljenduse ja eneseteostuse kogemuse saavutamine – töördõmu kogemine.

Õppesisu ja taotletavad õpitulemused

Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• eelnevalt õpitud töövõtted ja töövahendite nimetused koos otstarbega – kordamine;• kangastelgedel kootud esemete kasutamine igapäevaelus ja nende otstarve;• lõimepalmiku käärimine abiga, õige lõnga pinge hoidmine;• tööde kavandamine ja värvi koosluste valimine;• mõõdulindi kasutamine, mõõtmine;• erinevate tehnikate kasutamine - pindpõime ja narmastehnika;• valmistoode viimistlus, osalus näitustel nii oma koolis kui väljaspool kooli ja ka maakonda.• arvuti kasutamise oskused - teave otsimine kangakudumise võimalustest meie kutseõppe koolides.	<ul style="list-style-type: none">• teab töövahendeid ja nende otstarvet, oskab õigeid töövõtteid;• teab kodutekstiili otstarvet;• oskab käärida kangapalmikut abiga, tublimad iseseisvalt kui on alustatud;• oskab olla abiks palmiku ülesajamisel;• oskab koostada triibustikku ja seda korrata oma töös;• oskab kasutada mõõdulinti;• oskab kasutada erinevaid tehnikaid vastavalt võimetele;• oskab viimistleda valmistööd, võimalusel osavõtt näitustest;• teab edasiõppimise võimalusi.

PUUTÖÖ
II arengutase
3.-6.klass

Õpetuse rõhuasetused

- anda teadmisi ja oskusi, mis on vajalikud igapäevaste kodu- ja majapidamistöödega toimetulekuks;
- arendada vastutustunnet, kujundada positiivset suhtumist oma kohustustesse ja tegevustesse;
- arendada igapäevaste tegevuste kavandamise ja korraldamise ning probleemide lahendamise oskust;
- tutvustada lihtsaid töövahendeid ja masinaid ning õpetada neid kasutama (juhendamisel/juhendiabil);
- anda enda ja teiste tegevuste hindamise ja järelduste tegemise oskusi;
- õpetada tööoperatsioone õiges järjekorras sooritama;
- kujundada tuttavates situatsioonides valikute tegemise ja otsustamise oskust;
- kujundada koostöövõimet;
- arendada üld- ja peenmootorikat;
- arendada õpilase materjali-, värvi- ja vormitaju;
- õpetada mõistma käsiloleva töö vajalikkust ja selle lõpuleviimise tähtsust;
- õpetada tundma ja täitma igapäevatöödega seostuvaid lihtsaid ohutustehnika- ja hügieeninõudeid;
- anda võimalusi omandatud oskusi rakendada erinevates elusituatsioonides.

Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Töövahendite ja materjalide tutvustamine. Taaskasutus. • Ohutus- ja hügieeninõuded. • Saagimine. • Lihvimine. • Liimimine. • Naelutamine. 	<ul style="list-style-type: none"> • Teab õppetöökoja sisustust ja korrapidaja ülesandeid • Teab kooli väljapääsu kohti (3) • Leiab vajalikud töövahendid. • Mõistab olulisemaid inimese ja keskkonna vahelisi seoseid (1) • Mõistab töö tähtsust (2)

III arengutase

7.-9.klass, Lisa Aastad

Õpetuse rõhuasetused

- Õpitakse uusi töövõtteid, erinevateks töödeks vajalikke töövahendeid ja -masinaid.
- Tähelepanu pööratakse töö lõpetamise vajalikkusele ning tööoperatsioonide õigele järjekorrale.
- Hakatakse täitma tööülesandeid, mille puhul töö tulemus saabub alles teatud aja möödudes.
- Praktiseeritakse sotsiaalse suunitlusega tööülesandeid nagu väikeste abistamine, teistele abi pakkumine.
- Kasutatakse sõltuvat koostööd, st tööd tehakse üheaegselt ühes ruumis, ühise lähtematerjaliga ning ühist eesmärki silmas pidades.
- kujundada õpilaste võimalikult adekvaatset enesehinnangut.

Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Töövahendite ja materjalide tutvustamine. Taaskasutus.• Ohutus ja hügieeninõuded.• Saagimine• Lihvimine• Liimimine• Naelutamine• Lõikamine figuursaega• Märkimine šablooniga	<ul style="list-style-type: none">• Tunneb hõõvelpingi ehitust ja oskab seda praktiliselt kasutada.• Tunneb puidu kiulist ehitust.• Oskab kasutada (abistajaga) nurgikut ristjoone tõmbamiseks.• Oskab saagida jõhv- ja võnksaega vineerist kujundeid.• Oskab viimistleda pinda lihvpaberiga.• Mõistab töö tähtsust (2)

KÄSITÖÖ

II arengutase 6.klass

Õpetuse rõhuasetused

- Jätkatakse peenmootorika ja silma ning käe koostöö arendamist.
- Pikendatakse töö teostamiseks vajalikku keskendumisvõimet.
- Tutvustatakse erinevaid materjale ja töövahendeid, nende omadusi ning kasutamisevõimalusi, uusi töövõtteid ning ohutustehnika nõudeid.
- Suunatakse korras hoidma oma töökohta ja –vahendeid.
- Tööd teostatakse eeskuju või näidise järgi etappide kaupa.
- Suunatakse otsima ja kasutama abi.
- Suunatakse oma tegevust elementaarselt kommenteerima.
- Taotletakse, et lõpetaks alustatud töö.

VILTIMINE	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Märgviltimine• Töövahendite ja materjalide tundmine• Materjali säästlik kasutamine• Töökoha korrashoid ja ohutusnõuded	<ul style="list-style-type: none">• Vildib lihtsa eseme• Leiab vajalikud töövahendid ja materjalid• Lõpetab enamasti oma töö• Korrastab oma töökohta• Järgib ohutusnõudeid
HEEGELDAMINE	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Töövahendite ja materjalide tutvustamine• Heegelnõela õige hoid• Alg-, ahelsilmus	<ul style="list-style-type: none">• Tunneb töövahendeid• Kasutab õigeid töövõtteid• Õpetaja abiga heegeldab alg- ja ahelsilmust
VOOLIMISMASS	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Töövahendite ja materjalide tutvustamine• Ohutusnõuded• Lihtsa mitmeosalise eseme voolimine• Töökoha korrashoid	<ul style="list-style-type: none">• Tunneb töövahendeid ja teab materjale• Järgib töötamisel ohutusnõudeid• Voolib lihtsa mitmeosalise eseme• Hoiab korras oma töökohta
MUUD TEHNIKAD	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none">• Erinevate tehnikate ja materjalide kasutamine väikeesemete valmistamisel	<ul style="list-style-type: none">• Õpib tundma erinevaid käsitöös kasutatavaid tehnikaid ja materjale.• Õpetaja juhendamisel valmistab erinevatest materjalidest väikeesemeid
Ohutusnõuded ja tööpaik	
Õppesisu	Õpitulemused

<ul style="list-style-type: none"> • Ohutusnõuded töövahendite jms. kasutamisel. 	<ul style="list-style-type: none"> • Korrastab iseseisvalt tööpaiga. • Teab ja järgib põhilisi ohutusnõudeid töövahendite kasutamisel
---	---

III arengutase

7.-9.klass, Lisa Aastad

Õpetuse rõhuasetused

- Täiustatakse/kinnistatakse omandatud töövõtteid ja õpitakse uusi.
- Kujundatakse lihtsa iseseisva töö oskusi. Tööd teostatakse vastavalt näidise, lihtsate tööjuhiste, skeemide jms. järgi.
- Õpetatakse suunatult oma tegevusi ja töö tulemust planeerima, valima ise sobivaid töövahendeid ning konkreetse töö teostamiseks vajaminevaid osatoiminguid järjestama.
- Ärgitatakse õpetaja suunamisel oma tegevust kommenteerima verbaalsete/alternatiivsete vahenditega.

Õppesisu ja taotletavad õpitulemused

VILTIMINE	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Märg- ja nõelviltimine • Töövahendite ja materjalide tundmine • Materjali säästlik kasutamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Leiab vajalikud töövahendid ja materjalid • Vildib erinevates tehnikates esemeid • Lõpetab oma töö
HEEGELDAMINE	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Töövahendite ja materjalide tutvustamine • Heegelnõela õige hoid • Alg-, ahel-, kinnissilmus ja ühekordne samm • Materjali säästlik kasutamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb töövahendeid • Kasutab õigeid töövõtteid • Heegeldab alg-, ahel-, kinnissilmust ja ühekordset sammast • Lõpetab oma töö
PÄRLITÖÖD	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Töövahendite ja materjalide tutvustamine • Erinevate tehnikate tutvustamine • Materjali säästlik kasutamine • Ehete valmistamine • Skeemi järgi lihtsama pärlitöö valmistamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb ja kasutab sihipäraselt töövahendeid ning materjale • Loeb skeemi õpetaja abiga • Lõpetab oma töö
SIIDIMAAL	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Töövahendite ja materjalide 	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb ja kasutab sihipäraselt

<p>tutvustamine</p> <ul style="list-style-type: none"> • Erinevate tehnikate tutvustamine • Materjali säästlik kasutamine • Pildi valmistamine • Räti / salli valmistamine 	<p>töövahendeid ning materjale</p> <ul style="list-style-type: none"> • Valib ja sobitab värve • Lõpetab oma töö • Viimistleb töö
KLAASIMAAL	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Töövahendite ja materjalide tutvustamine • Materjalide taaskasutamine • Erinevate tehnikate tutvustamine • Materjali säästlik kasutamine • Pildi / tarbeeseme valmistamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb ja kasutab sihipäraselt töövahendeid ning materjale • Valib ja sobitab värve • Lõpetab oma töö • Viimistleb töö õpetaja abiga
VOOLIMISMASS	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Töövahendite ja materjalide tutvustamine • Ohutusnõuded • Materjali säästlik kasutamine • Lihtsa mitmeosalise eseme voolimine • Rahvuslikus stiilis ehte valmistamine • Töökoha korrashoid 	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb töövahendeid ja teab materjale • Järgib töötamisel ohutusnõudeid • Kasutab materjali kokkuhoidlikult • Voolib lihtsa mitmeosalise eseme • Valmistab rahvuslikus stiilis ehte • Hoiab korras oma töökoha
MUUD TEHNIKAD	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Erinevate tehnikate ja materjalide kasutamine väikeesemete valmistamisel 	<ul style="list-style-type: none"> • Õpib tundma erinevaid käsitöös kasutatavaid tehnikaid ja materjale. • Õpetaja juhendamisel valmistab erinevatest materjalidest väikeesemeid
ÕMBLEMINE	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Materjalide taaskasutamine • Mõõtmise, mõõduvõtmine • Nööbi õmblemine • Rõivaste parandamine • Traageldamine • Õmblusmasinaga lihtsa sirge õmbluse õmblemine • Lihtsa õmblustöö õmblemine • Lapitehnikas esemed • Materjalide ja elektrienergia säästlik kasutamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Õmbleb kannaga ja kannata nõopi • Teeb lihtsamat rõivaste parandustööd • Teeb traageldustööd • Õmbleb lihtõmblust õpetaja abiga • Valmistab lapitehnikas eseme • Kasutab materjale ja elektrienergiat säästlikult
Ohutusnõuded ja tööpaik	
Õppesisu	Õpitulemused
<ul style="list-style-type: none"> • Ohutusnõuded töövahendite jms. kasutamisel. 	<ul style="list-style-type: none"> • Korrastab iseseisvalt tööpaiga. • Teab ja järgib põhilisi ohutusnõudeid töövahendite kasutamisel

TOIMETULEKUÕPPE NÄDALA TEEMAD

NÄDALA TEEMAD TOIMETULEKUÕPE-I veerand

Nädal	Aeg	Tähtpäevad, pühad	Nädala teema Läbivad teemad
1	3-7 Sept.	TARKUSEPÄEV 01.09	Tere kool Mina ja kool (1, 4, 8)
2	10-14 Sept		Tervisenädal Liiklus (7)
3	17-21 Sept.	SÜGISE ALGUS 22.09	Sügis aias ja põllul (1)
4	24-28 Sept		Sügis metsas (2)
5	1-5. Okt.	LOOMAKAITSEPÄEV 04. 10	Loomad ja linnud (2)
6	8-12 Okt.		Sügisilm ja sügise värvid (7)
7	15-19 Okt.	KÄTEPESUPÄEV LEIVANÄDAL	Minu vaba aeg (1, 4, 5, 6)

NÄDALA TEEMAD TOIMETULEKUÕPE-II veerand

Nädal	Aeg	Tähtpäevad, pühad	Nädala teema Läbivad teemad
1	29okt.- 2 Nov.	HINGEDE-PÄEV 02.11	Perekond Kodu (4, 8)
2	5-9 Nov.	ISADEPÄEV 11.11 MARDIPÄEV 10.11	Isad ja pojad Ametid (1, 3)
3	12-16 Nov.		Elus ja eluta loodus (2)
4	19-23 Nov.	KADRIPÄEV 25.11	Hilissügis – Sügisilm (7)
5	26-30 Nov.	1. ADVENT	Talveks valmis (2)
6	3-7 Dets.	2. ADVENT	Jõuluootus (4)
7	10-14 Dets.	3. ADVENT	Jõulud tuppa (3, 4)

8	17-21 Dets.	4. ADVENT	Jõulunädal (3, 4)
----------	----------------	------------------	----------------------

NÄDALA TEEMAD TOIMETULEKUÕPE-III veerand

Nädal	Aeg	Tähtpäevad, pühad	Nädala teema Läbivad teemad
1	7-11 Jaan.		Uus aasta Talveilm (4, 7)
2	14-18 Jaan.		Talvel õues (3)
3	21-25 Jaan.		Linnud ja loomad talvel (2)
4	28 Jaan.- 1 Veebr.		Inimene ja Tervis (7)
5	4-8 Veebr.		Muinasjutu- Nädal (4)
6	11-15 Veebr.	VASTLAPÄEV 12. 02 SÕBRAPÄEV 14. 02	Sõbranädal Emotsioonid (4, 8)
7	18-22 Veebr.	EESTI VABARIIGI AASTAPÄEV 24.02	Minu kodu – Eesti Vabariik (3, 4)
8	25 Veebr. - 1 märts		Lemmikloomad (2)
9	4-8 märts	NAISTEPÄEV 08.03	Inimene ja töö Ametid (1)
10	11-15 märts	EMAKEELEPÄEV 14.03	Minu vaba aeg (1, 4, 5, 6)

NÄDALA TEEMAD TOIMETULEKUÕPE-IV veerand

Nädal	Aeg	Tähtpäevad, pühad	Nädala teema Läbivad teemad
1	25-28 märts	SUUR REEDE 29.03	Kodu ja metsloomad
2	1-5 aprill		Varakevad - Ohud kevadel (7)
3	8-12 aprill		Inimene ja tervis (7)
4	15-19 aprill		Kevad õues Kevadilm

			(7)
5	22-26 aprill		Linnud ja loomad kevadel (2)
6	29 aprill -3 mai	KEVADPÜHA VOLBRIPÄEV	Erinevad rahvad ja maad (4, 8)
7	6-10 mai	EMADEPÄEV 12.05	Emad ja tütreid Kodu (3, 4, 8)
8	13-17 mai		Kevad aias ja põllul (1)
9	20-24 mai		Ohud meie ümber (7)
10	27-31 mai		Minu Eestimaa (4)
11	3-5 juuni	LASTEKAITSEPÄEV 01.06	Suve ootus (4)

KASUTATUD KIRJANDUS

- Orienteerumisõpetuse töölehed "Inimene I" (II-III arengutase)
- Orienteerumisõpetuse töölehed „Inimene II“ (II-III arengutase)
- Orienteerumisõpetuse töölehed "Inimene III" (II-III arengutase)
- Matemaatika töölehtede komplekt, I osa (I–III arengutase)
- Matemaatika töölehtede komplekt, II osa (II arengutase)
- Matemaatika töölehtede komplekt, III osa (II–III arengutase)
- Matemaatika töölehtede komplekt, IV osa (II–III arengutase)
- „Minu retseptiraamat“ II-III õpitasele
- Inimeseõpetuse töölehtede komplekt „Mina“, (I-III õpitase)
- Sügis. Olustikuõppe tööraamat 2. õpitasele / Merje Pajos, Epp Roon. Tallinn: TEA Kirjastus, 2006
- Talv. Olusikuõppe tööraamat 2. õpitasele/ Marju Tüürpu, Diana Kuntor. Tallinn: TEA Kirjastus, 2006
- Kevad. Suvi. Olustikuõppe tööraamat 2. õpitasele/Diana Kuntor, Marju Tüürpu. Tallinn: TEA Kirjastus, 2007
- H. Isok, A. Kõrbe, O. Kõösel, G. Nagel, E. Rihvk Poiste tööõpetus V klass.
- H. Isok, A. Kõrbe, G. Nagel, E. Rihvk Poiste tööõpetus VI klass.
- H. Isok, A. Kõrbe, G. Nagel, E. Rihvk Poiste tööõpetus VII klass.
- H. Isok, A. Kõrbe, E. Rihvk Poiste tööõpetus 8. klassile.
- H. Isok, A. Kõrbe, E. Rihvk Poiste tööõpetus IX klass .
- E Rihvk M Soobik Metallitööd
- L.Mälksoo. Kangakudumise käsiraamat. Tartu 1947.a.
- L.Mälksoo. Kangakudumine. Tallinn 1976.a.
- M. Kelpman. Kangakudumine. Tallinn Tallinn „Koolipri“ 1998.a.
- Ajakirja „Maakodu“ igakuine väljaanne koos lisaga „Targu Talita“
- H.Hirvi, A.Silvennoainen, M.Hirvi, M. Suutari. Kankaanrakentajan opas. Kouvula 1990.a.
- M.Broden „Vävning Första boken Stocholm 1980.a.
- M. Broden, S. Wiklund. Vävning Helsingborg 1973.a.
- Ja muu perioodika.
- „Kodundus 5.-6.kl.“ L.Laus jt.,1997
- “Kodundus 7.-9.kl.“ L.Laus jt., 1998
- “Kodundus 4.-6.kl“ A.Pink, 2008
- „Kodundus 7.-9.kl“ K.Paas, A.Pink, 2011
- “Rahvakalendri pühi II“
- “Rahvakalendri pühi“
- “Lõbusad võileivad“
- “Meie seeni“ K.Kalamees
- “Sõida seenele !“ A.Voitk
- “Hoidised“ A.Luigela
- “Toitvad ja tervislikud kõrvitsaroad“ P.Enden
- “Kasulikud kapsaroad“ P.Enden

- “Hakkliharaamat“
- “Tervislikud teraviljaroad“ M.Suitsu jt.
- “Pitsaraamat“ A.Kang jt.
- “Pastaraamat“ A.Kang jt.
- “Kartuliraamat“
- “Pisike piparkoogiraamat“
- “Eesti rahvusroad“
- “Pajaroad, supid, vormiroad“
- “Rahvuskala räim ja tema rammus sugulane heeringas“ T.Lebane
- “Pannkoogid ja vahvlid“
- “Kuldne šokolaadiraamat“
- “Rabarberikoogid“
- “Pere Köögi“ retseptivihikud